



VSİ STATISTIČNI VIRI pripovedujejo o rastoči brezposelnosti, in bila bi sedaj tu že prava depresija, ako ne bi bilo Marshallovega plana. In pa oboroževanja, kakršnega v mirnem času ta dežela še ni nikdar imela. Vlada se bo morala poturiti s javnimi deli, ali pa skočiti v novo vojno, da se bo "prosperiteta" nadaljevala. A tudi če slednje stori, končni polom bo še hušji. Kajti vojne blagostanja ne zidajo na trden temelj.

Svetovni ropot radi kardinala, dasi je prestopke priznal

Obračnava v Budapešti bila drzno dejanje. — Tudi človek v talarju lahko greši. — Tesni politični stiki med Washingtonom in Vatikanom

Prošli teden se je začela v Budapešti obravnava proti kardinalu Mindszentyju. Obtožen je bil veleizdaje. To je bilo prvič v zgodovini od Napoleonovih časov, da so kakšnega kardinala zaprli in da so ga pritrirali pred sodišče.

Sicer je bil z nekaterimi svedeniki tudi Hitler zelo brezobziren, ker so se pečali s politiko tudi po nacijskem prevratu, a preganjal ni nobenega. Eden izmed najbolj političnih kardinalov je poleg newyorškega Spellmana dunajski Innitzer. Ko so prišli naciji na Dunaj, so vročekrvni izmed njih udri v njegovo kancelarijo ter vrgli njegovega tajnika skozi okno na pločnik. Kardinal Innitzerju pa niso storili nič zalega. Hitler mu je le ukazal, da naj preneha s politikom. Sedaj je spet do vrata v nji.

Kardinal Mindszenty je nasprotno agrarnim reformam nove vlade in obtožen je, da je pozival vernike v pasivno resistenco. Cerkev na Ogrskem ima mnogo veleposestev, ki so bila ali pa še bodo izročena onim, ki jih obdelujejo, ali pa bodo sčasoma preustrojene v kolektivne farme.

Poleg ruvarenja proti vladi je kardinal obtožen tudi tajnega paktiranja z ameriški in angleškimi agenti — največ z ameriški.

Obtožnica pravi, da je bil v svojih spletkah v zvezi tudi s kardinalom Innitzerjem na Dunaju in z Vatikanom. V tej zvezi je v obtožnici receno, da je dunajski kardinal apeliral na ameriško vlado, naj ne pošlje zgodovinske krone sv. Stefana nazaj na Ogrsko, dokler bo obstajala sedanja vlada. Innitzer zanika to trditve. V nedeljo 30. januarja se je vršila v katedrali sv. Stefana na Dunaju slovesna

maša in verniki so bili na nji pozvani, naj molijo za preganjanega kardinala Mindszentyja. Te svečanostne molitve so se vršile tudi po drugih cerkvah. Ponekod so se v isti nameni vršile procesije, in ko so bile molitve končane, so se sprotno vršile le v demonstracije proti "brutalni madžarski vladi."

Vatikan pa je izdal dekret, da so vsi tisti katoličani, ki imajo kaj opraviti s preganjanjem kardinala, izobčeni iz cerkve. To je najvišja kazen, ki jo more izreči katoliška cerkev nad svojimi člani.

Iz Budapešte je bilo dne 2. feb. poročano, da so ogrski ekofije podali izjavo, da Mindszentyjeve zadeve ne bodo zlorabljali za propagando proti režimu temveč bodo vestno vršili svojo državljansko dolžnost. Ob enem so izjavili, da zadevo kardinala Mindszentyja prepuščajo "v moдро presojo vlade."

Vladi načeljuje komunist Matyas Rakosi. Pred 24 leti je bil vsled svojih aktivnosti tudi on pred sodiščem in obsojen na osem in pol leta zapora.

Svoje zgražanje nad ogrsko vlado, ker "tako necivilizirano nastopa proti primatu katoliške cerkve na Ogrskem," so neuradno ali nekateri pa tudi uradno, izrazile vlade vseh katoliških dežel in isto je storil en visok

(Konec na 5. strani.)

SVETOVNI POLOŽAJ ČEZDALJE BOLJ NAPET IN MIRU SKRAJNO NEVAREN

Prehajamo v novo ekonomsko krizo in v vojno napetost. Dan za dnem je večja. Katoliška cerkev je sedaj odprto v hujskanju za nov svetovni pokolj. Sicer ne moli za vojno, toda gladi tla, po katerih bi vanjo čim boljje zdrseli.

V Vatikanu pravijo, da šteje katoliška cerkev 725.000.000 članov, 600 milijonov izmed teh je belopoltnih, 50 milijonov članov ima med črnici, 25 milijonov med Indijanci v centralni, južni in severni Ameriki. Iz med ostalih 50 milijonov jih je največ med Azijati.

Vsi ti — kolikor izmed njih je vernih, so bili minulo nedeljo povabljeni v cerkve, da molijo za "preganjanega" kardinala Josefa Mindszentyja.

Res so molili. A ni se šlo za molitev temveč da poslušajo s prižnic in izpred oltarjev politične govore, ki vsi so v imenu Boga ščuvali v vojno proti "komunizmu".

Ogrski katoliški primat je grehe pred sodiščem priznal. Tudi opravičeval se je zanje in sodnike prosil, da naj bodo milostni s njim kakor je on z njimi.

Toda v prižnicah tega niso povedali, pač pa ogrskega kardinala slavili za mučenika in ga skoro živnega proglasili za svetnika.

V Zd. državah je minulo nedeljo poslušalo to propagando milijone ljudi. V Franciji se je oglasil reakcionarni kardinal z grožnjo, da bodo izobčeni iz cerkve vsi, ki v kakršnem koli oziru sodelujejo s komunisti.

V mislih je imel "levičarske" katoliške skupine, ki se bore zoper inflacijo, proti naraščanju cen in za iztrebljenje črne borze. Torej za take stvari, proti katerim so tudi komunisti. To je po novem kardinalovem odloku smrten greh, torej naj se katoliški delavci odločijo, ali si hočejo zavarovati "večno izveličanje", ali pa se bratiti s komunisti in se s tem vréti v večno pogubljenje.

Kitajci nimajo tega problema. Njih se pekel ne tiče, ker ga imajo dovolj kar tu — v tej "sotzni dolini" Katoliška cerkev, ki je imela s pomočjo svojih miselnarjev na Kitajskem ogromna posestva, jih bo ali pa jih je že izgubila. Apeli na vlado v Washington ne pomagajo. Čiang Kaiškova vlada je padla čim jo je Washington nehal zalagati z municijo in drugimi datjavami.

Kitajska je za kapitalizem izgubljena.

V Berlinu gre na živce vsem štirim vladam, ki ga kontrolirajo: ameriški, sovjetski, angleški in francoski. Mesto je sedaj povsem pregrajeno. Ceste med zapadnim in vzhodnim Berlinom so prekopane, da avti ne pešči ne morejo iz predela, ki je pod anglo-ameriško-francosko okupacijo, v predel, ki je v sovjetski posesti. Nad tri milijone prebivalcev tega velikega mesta trpi posledice. Svoji ne morejo k svojim. "Živčna vojna" ne pozna humanitarnosti. Vse gre narobe.

Ampak anglosaška letala brne v Berlin dan in noč ter zalagajo dva milijona ljudi z vsemi potrebščinami, neglede na stroške.

Iz Japonske se čujejo glasovi, da kani naša vlada Hirohitova cesarstvo spremeniti v novo vojno trdnjavo, za morebitno vojno s kitajskimi komunisti, še bolj pa za jako verjetno vojno s Sovjetsko zvezo.

Zapadna Evropa se pretvarja z ameriški dolarji v trdnjavo reakcije.

Rusija pa ni še pripravljena na vojno in zato vodi brezposelnimi masinisti?

(Konec na 4. strani.)

Liberia počaščena

Ameriška vlada je sivega poslanika v Liberiji povišala v ambasadorja in enak tittel je dobil liberijski poslanik v Washingtonu.

Liberija je edina zamorska republika v Afriki. Ustanovila jo je ameriška vlada za "eksperiment", ako so črnici sposobni vladati samega sebe. Naši državniiki so ji dali tudi ime in enako njenemu glavnemu mestu Monrovia.

Ta dežela meri samo 43.000 kv. milj in ima kakih 2.600.000 prebivalcev. Žive primitivno in v politiki se ne udeležujejo. Edward R. Dudley, ki je naš poslanik v Monrovi, je edini ameriški diplomat zamorske polti.

Pred letom je bivši ameriški državni tajnik Stetinius organiziral posebno družbo s pet milijoni dolarjev kapitala. Dala si je nalogo proučevati in izkoriščati v Liberiji prirodne in druge vire.

Liberija je še vedno ameriška "satelitka" in njeni zastopniki na raznih konferencah ter v ZN vedno slede ameriški direktivi.

Moskovski radio je Liberijo miule mesece večkrat omenil. Pravi, da so jo ameriški kapitalisti popolnoma zasužnjili in ob enem jo spremenili v bazo za ameriško ekonomsko penetracijo v francoske in angleške afriške kolonije.

Morda je kaj v tem, kajti Truman je v svojem inauguracijskem govoru in v poslanici kongresu dejal, da mora Amerika pomagati zaostalim ljudstvom po vsem svetu, da si dvignejo svoj življenski standard, in to nalogo naj vrši ameriški privatni kapital. Namreč na načelnost v Saudi Arabiji in v letinski Ameriki. Toda življenski standard so ameriški investitorji zvišali le domačinskemu vladajočemu sloju, mase pa garajo za borni zaslužek in žive v mizeriji in v ignoranci.

Republikanci v Illinoisu ob službe

Pred lanskimi volitvami so imeli republikanci v Illinoisu governerja, večino v legislaturi, enega zveznega senatorja, okraje in občine in tudi v čikaškem okraju so imeli mnogo važnih uradnikov, n. pr. šerifa itd. Vsi ti ljudje so po zmagi l. 1942 pometal iz uradov demokrate in jih nadomestili s svojimi pristajši. Sedaj jih pošiljajo med brezposelne novi demokratiški governer Stevenson in isto delajo njegovi kolegi. Za te službe se sedaj poteguje tisoče "lojalnih" demokratov. Governer Stevenson je sicer obljubil uvesti ekonomijo in znižati število nepotrebnih uslužbencev, pa ne bo uspel. Kajti demokrati, ki so mu izvojevali zmago, hočejo sedaj nagrado za svoj trud.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Matyas Rakosi je sedaj predsednik ogrske vlade. A pred 24 leti ga je dal prejšnji režim zapreti in poskrbel, da je bil obsojen na osem in pol let zapora.

Princ-primat Mindszenty je spadal v onih dobrih časih med magnate (madžarsko plemstvo). Ljudstvo je živelo v bednih fevdalnih razmerah in bilo je brez pravic. Tlačani niso imeli volilne pravice. Delavci so smeli voliti le v velikih mestih in njihova volilna pravica je bila omejena kakor nekoč v Francojevtovi Avstriji. Vladala je hierarhija in ostala aristokracija. Sedaj pa načeljuje vladi človek, ki je bil zaprt in on ni edini te vrste. Vsem deželam sovjetskega bloka načeljujejo ljudje, ki so bili enkrat ali drugič v ječi — ne za zločine temveč vsled prepričanja. Mindszentyju v oni dobi niti na misel ni prišlo, da ga bodo ti puntarji kdaj sodili in obsodili. Svet se pač menja, in kot uči cerkev, vse na svetu je minljivo.

Kardinal Stritch je v svoji čikaški nadškofiji minulo nedeljo oznanil dan molitve za svojega duhovnega brata Mindszentyja. Tudi madžarski tinarji, ki so garali na poljih madžarskih aristokratov, so molili zanj, in to še takrat, ko so oni imeli raj na zemlji, revni brezpravneži na prostranih poljih pa so se tolažili, da ga dobe na drugem svetu.

Ne odobravamo persekucij, ako so podvzete radi prepričanja proti komu, ki obstoječi vladi ni po godu. Toda ako se na obravnavi ne podlage obstoječih zakonov dokaže, da se ne gre zgotjiti radi prepričanja ampak tudi radi kakih prestopkov, tedaj od sodišča ni pričakovati drugega kot da se krivdo za prestopke ali zločine dokaže in nato naj se ga sodi po zaslužnju, to

(Konec na 4. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Nedavno smo objavili po dolgem času seznam knjig—slovenskih in angleških—ki jih imamo v zalogi.

Odziv je bil dober in ljudje, tisti namreč, ki niso naročniki Proletarca, nas vprašujejo za dotično številko. Ker je pošla, seznam naših knjig v tej številki obnavljamo. Pri nas so sedaj slovenske knjige cenejše kakor pa so v starem kraju. Nekateri so tam sedaj dolar do dva dolarja dražje kot pa jim je cena pri nas. Veliko iz naše knjigarne jih je že razprodanih, a imamo še par tisoč izvodov raznih knjig. In ker je zima še tu, vas vabimo, da sežete po njih.

Cenik je objavljen na peti strani v tej številki.

Ni lepše reči kot čitati zabavno, poučno ali pa znanstveno knjigo. Vse dobite pri nas. Upravnik je bil kar presenečen. Dejal je, "glej, naročila (za knjige) prihajajo!" Za angleške in še več za slovenske knjige.

Vsled inflacije so se knjige v starem kraju silovito podražile. Mi smo naše kupili po predvojni ceni in jih tudi prodajamo po predvojni ceni. Torej pojdite skozi seznam (v tej številki na peti strani) in si jih izberite. K vsaki naročbi dodamo eno knjigo brezplačno.

Opazujemo vas tudi na poseben seznam angleških knjig, ki jih imamo v založbi. Naročite si jih od nas.

V tej številki so prispevatelji v podporo Proletarca označeni pod naslovom Tiskovni sklad Proletarca. Prva naša kompanija je bila dosežena preko določene kvote in list je bil rešen. Toda mu bo treba pomagati in v nadalje, kajti z rednimi dohodki stroškov nikakor ne bi mogel kriti.

Glede koledarja je nekaj omemb na 3. strani v tej številki pod naslovom, "Z upravnške in uredniške mize"

V tej številki je tudi izkaz podpornih društev in drugih organizacij, ki so obnovila članarino v Prosvetne matice. Upamo, da se tudi ostala odzovejo. Doslej — namreč do datuma tega izkaza je obnovilo članarino 49 društev in drugih skupin.

V petek 25. februarja bo občni zbor Slovenskega delavskega centra. Pridite vsi, ki ste delničarji.

Dan pozneje bo občni zbor Jugoslovanskega hranilnega in posojilnega društva. Več o njemu piše Joško Očen na drugi strani.

Vlada priznava, da so znaki "recesije" tu

Ne, gornji naslov ni pravičen. Vlada ne priznava, da smo na pragu nove ekonomske krize, toda njeni biroji, v katerih zbirajo statistike, to pričajo.

Predsednik Truman pravi, da ako dobimo "recesijo", bo umetno ustvarjena. Kapitalisti odgovarjajo, da je to insuniacija — da oni imajo najmanj varoka ogrožati svoje obrate z novo krizo.

Vendar pa je resnica, da so odslavljanja na dnevnem redu in da je za bodočnost v skrbeh na milijone delavcev. Kaj bi šele bilo, ako ne bi oboroževali zapadnega bloka! Tako je saj municijska industrija do vrata zaposlena!

V Chicagu se je neki veteran iz druge svetovne vojne potopil nad brezbriznostjo oblasti. Po poklicu je masinist. Brez dela je kakor tri mesece. Kajti mnogo ljudi njegove stroke so odslavili. Zato dela ne more dobiti, čeprav imajo veterani v najmanjši prednosti.

Doma ima bolno ženo in dva mladoletna otroka. Enemu je bilo laka dva meseca. Dal mu je v Igranje zamašek, ki ga je otrok pogoltnil in se dušil. Veterani je klical policijo — nobenega avta ali ambulance niso tedaj imel pri rokah. Enako se mu je zgodilo v bolnišnici — nimamo nobene ambulance pri roki. Ključ pomoči tja in sem — vse zaman.

Kdo sploh se briga za brezposelnega veterana! Otroci se je med tem zadušil in veterani vprašuje, kje je pravica, kje človekoljubje? In čemu se je boril — mar zato, da sedaj tava med brezposelnimi masinisti?

To je odlomek iz življenja onih, katerim so obetali po zmagi raj, a imajo pekel.

Veterani, ki so si kupili stanovanjske hišice — na posodo seveda — vidijo, kako je odslavljen sedaj za zdaj drugi njihov drug. Kako bo zmogel obroke? V brezposelnosti nikakor ne!

Milijarde imamo v pomoč reakcionarnim vladam po svetu, a doma pa smo za "free enterprise". Naj te guli po mili volji.

Saj se bo vse že kako samo od sebe "izravnalo", kakor se je že vselej, tolažijo besedniki vlade, katerim ni sile v nobenem trenutku.

Delavski tajnik Tobin je v zvezi vsem obetanjem predsednika Trumana priznal, da je število brezposelnih naraslo od lanskega decembra za nadaljna dva milijona. A tudi on se tolaži, da v zvezi temu "situacija ni nevarna".

K omenjenima dvema milijonoma brezposelnih je treba došteti še tistih par milijonov, ki so bili že lani brezposelni. Skupaj jih je kakih pet milijonov. Milijon ali kaj takega je brezposelnih vsled naravnih vzrokov — namreč ljudje puste eno službo in si med tem iščejo drugo. Toda vsi vemo, da je sedaj več delavcev pa razpolago kakor pa je služb zanje.

Ali vam je naročnina potekla ...?

Tekoča številka Proletarca je

2151

Ako je številka tik VAŠEGA imena na NASLOVU na PRVI strani niža, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštnini!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpозnejše do ponedeljka popoldne za prebrčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Clarence Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROckwell 2-2864

Države s kolonijami v strahu pred podjarmljenimi ljudstvi

Ernest Bevin je dejal na nekem banketu v Londonu, da se pridružuje Trumanovemu načrtu za pomoč zaostalim ljudstvom po svetu z vso svojo dušo. V mislih je imel med drugim množice v angleških, v francoskih, v belgijskih, nizozemskih in portugalskih kolonijah.

Lahko bi imel v mislih tudi bedna, v ignoranci zrasla in izkoriščana ljudstva v latinski Ameriki in drugje.

Sicer je veliko hinavštine v takih obetanjih. Ni pa je v isti Bevinovi izjavi v tem, ko je dejal, da je to (Trumanov) najboljši način za pobijanje komunizma po svetu. Ob enem je poudaril, da se Sovjetski uniji z zapada ni bati napada. To naj bi pomenilo, da je Rusija eno in komunistem nekaj drugega.

Ampak čemu so se spomnile kolonialne države na pomoč zaostalim ljudstvom v njih žele sedaj, ko jih "komunizem" straši? Saj so se narodi v kolonijah borili desetletja in desetletja, pa se niso v Londonu nobenkrat spomnili, da jim bi pomagali. Enako druge kolonialne sile. Ljudstva v kolonijah so bila brezpravna, tlačena, preganjana in do mozga izkoriščana.

Toda ko so zatirani domačini videli, kako so morali iz Azije Angleži bežati in da se celo Ameriki ni šlo gladke od začetka, in kako je padla Francija, Nizozemska in Belgija, so si predstavljala, da je prišel njihov dan. Zaostala Indija je dobila svoj status dominjona — po svoji volji se je odločila zanj. Nizozemska Indonezija in francoska Indokina sta se proglasili za samostojne republike in sedaj sta v vojni s svojimi prejšnjimi lastniki. Hočejo jih nazaj ne zato da bi pomagali zaostalemu ljudstvu ter ga varovali pred "komunizmom" pač pa radi tega, ker sta jim s svojimi sivirodinami viri nudile bogate dohodke in pa ceneno delovno silo.

Tisti Američani, ki poznajo zgodovino svoje vlade, se so spominjajo, kako je svojim kapitalistom pomagala vsa cela skupljena "revolucija" izkoriščati mehiki delavce in mehika prirodna bogastva, predvsem oljane vrelce in rudnike. In kako se je mehiko ljudstvo borilo proti svoji diktatorski tiranski vladi. In kako so se mnogi kapitalisti jezili, ker je v času, ko so Mehikani po uspešni revoluciji podpržavili oljna polja, sedel v Beli hiši FDR namesto kak taksednik, ki bi jim dal za obrambo "ameriških" interesov tudi armada na razpolago. Saj je že bila v Mehiki, komatila je po Nikaragvi in tudi po Panami in drugod je lovila "bandite".

Zaostala ljudstva so zaostala zato, ker jim kolonialne in druge imperialistične dežele niso dale ne šol, ne kakega udobja, temveč so jim dovolile le toliko živeča, da so bila zmožna garati v korist tujece, ki so bogateli in veseljačili po svetu.

Tiste dobe je konec. To je dejal tudi predsednik sedanje indijske vlade pandit Nehru, ki je drugače nasprotnik komunizma. Zato se angleškim investorjem za svoje posesti v Indiji ni bati pod vlado kakršna je, boje pa se ljudstva. In kadar se ljudstvo kje upre, je v današnji dobi tega vedno kriv "komunizem", zato ga bodo zajezili sedaj s tem, da bodo "maostala ljudstva" izvlekli iz pomanjkanja in nevednosti. In to bodo storili tisti krogi, ki edini so odgovorni, da so zaostali narodi ostali v ignoranci in zasuznjenju.

"Mrzle vojne" ne sme biti konec, rajše jo pospešujemo

Ameriška vnvanja — sploh vsa naša državna politika, je taka kakor jo označuje gornji naslov. Saj vsa znamenja pričajo tako.

Stalinovo ponudbo za sestanek sta Truman in državni tajnik Acheson kratkoma odbila. Ker sta se z bala, da bi Stalin morda le prišel v Washington, sta napravila opazke, ki so mu bile namig, da tudi ako pride v Washington (Truman pod nobenim pogojem noče za železni zastor) bo sicer sprejet in postreben, toda kake konference ne bo. Ako bosta kaj govorila, lahko izmenjata med sabo nekaj besed o vremenu. Tako to stvar razlaga Thomas F. Reynolds, ki je v Washingtonu poročevalec za Chicago Sun-Times.

Truman je torej Stalinu in Moskvi zaprl vsa vrata za sabo. Pravi, da ako ima Moskva kake posebne načrte za pomirjenje, naj jih pove zboru Združenih narodov in njegovemu varnostnemu svetu. Ne gre, da bi samo dva človeka sklepala o miru, je dejal predsednik Truman.

Ta isti Truman je pred nekaj meseci javno izjavil, da bo poslal v Moskvo na posvetovanje s Stalinom člana našega vrhovnega sodišča. Tedanji naš državni tajnik se je na konferenci v Parizu baš prepričal v Višinskijem in čim je zvedel, kaj Truman namerava, mu je sporočil, da naj si išče drugega državnega tajnika, ako to stori. Posebni delegat v Moskvo ni bil poslan. To je bila druga Trumanova blamaža te vrste.

V prvi je odobrtil govor, ki ga mu je dal spisanega njegov trgovski tajnik in bivši podpredsednik Zed. držav Henry Wallace. Truman ga je prečital in odobrtil. Wallace je šel nato v Madison Square Garden v New Yorku in govoril, kakor je bilo v originalu, za politiko pomirjenja z Rusijo in proti taktiki sile. Bical je po onih visokih politikih v tej deželi, ki jim ni za mir temveč ščujejo in s svojim vojnim hujskanjem ter zahtevami za čimveč oboroževanja vznemirjajo svet.

Državni tajnik Byrnes je bil tedaj na konferenci z zastopniki ameriških zavajnic ter Sovj. unije v Parizu. Ko je brzojav in



AKO TO SLIKO ZAOBRNETE, dobite namesto tovarniških dimnikov topove. In to v sedanji oboroževalni tekmi tudi so.

EVROPA SI ŽELI NAJBOLJ TURISTOV IZ AMERIKE — RAZEN SOVJETSKA UNJA

Letos pričakujejo države Marshallovega plana, predvsem Francija, Italija, Anglija in Švica, več turistov iz Amerike kot pa jih je prišlo še katerokoli leto po vojni. In ameriška vlada pri tem sodeluje skupno s komisijo za ekonomsko obnovo Evrope.

Je pa ena država, ki ji ni prav nič za turiste iz Amerike, in to je Sovjetska unija. Jugoslaviji, Čehoslovaški, Poljski in Madžarski pa so bili vedno dobrodošli — ne iz kakega posebnega prijateljstva do njih temveč vsled njihovih dolarjev. Politika ameriške vlade sedaj je, da se one, ki bi hoteli v te takozvane sovjetske satelitke na obisk, odvrača od namere, ali pa jim potnega lista sploh ne izda. Zato si mnogi pomagajo s tem, da si vzamejo potni list v Italijo, dobe tam pri jugoslovanskem konzulu vizo, ali pa pri kakem drugem konzulu sovjetskega bloka in stvar je rešena. Vendar pa so sedaj tudi v ostalih državah sovjetskega bloka jako oprezni, kajti potnikom iz Amerike in Anglije zaupajo le ako se uve-

radio raznesel Wallaceov govor, se je Byrnes razjezil in sporočil, da mu je Wallace izpodbil noge ravno ko je argumentiral s sovjetskim prvakom in ga dolžil, da Rusija uganja provokacije in ogroža svetovni mir.

In kaj je storil Truman? Čim se je Wallace vrnil v Washington, ga je odsvolil iz vlade. Vendar pa je ta predsednik vžil svojim taktičnim zmotam, ki jih bi Roosevelt nikoli ne naredil, vseeno popularen. Navadni ljudje ga imajo za svojega, general, admiral in taktičarji, ki grade okrog Rusije nov železen obroč in se oborožujejo ob njemu, pa so s predsednikom tudi prav zelo zadovoljni. Saj stori skoro vse kar žele in pričakujejo od njega.

Njegova izjava je, da spadajo vprašanja, radi katerih bi Stalin bil pripravljen na sestanek s Trumanom, pred Združenim narode. Tega Truman ni mislil takrat, ko je hotel poslati vplivnega, sposobnega člana vrhovnega sodišča — namreč sposobnega tudi v diplomatskih poslih, k Stalinu v Moskvo. Da tega ni storil, so mu prepričali drugi. Niti ni tega mislil na nekem svojem govoru v Teksasu, kjer je dejal, da Stalin ni napačen človek in bi rad z njim konferiral, ako pride v Washington. In to vabilo je ponovil še ob par drugih priložnostih. A končno — saj se nima z njim kaj pomeniti — stvar spada na zbor Z. N.!

Toda čemu pa ne spada pred Združene narode tudi vojni blok, ki ga sedaj snujejo Zed. države? In to na svojo roko, neoziraje se na organizacijo Z. N., ki je postala zgolj debatno, prerekaško društvo še celo bolj kakor pa je bila pokojna liga narodov. Ako je bila organizacija Z. N. ustanovljena za graditev miru, kakor si jo je zamislil pokojni Roosevelt, potem čemu le Stalinu metati v obraz, naj pove svoje križe, težave in želje organizaciji Z. N.? A pri tem naši visoki politiki, birokrati in vojaški magnati pozabljajo, da kar svetujemo Moskvi, mi sami ne prakticiramo!

Zed. države grade "zapadno unijo" — blok držav z Ameriko in Anglijo na čelu, ki je v bistvu nič drugega kot vojna kombinacija, organizirana in oboroževana za nov krvavi konflikt, neoziraje se na Z. N.

Nobena skrivnost ni, da Anglosaksi res streme za svetovno nadvlado. Ob enem trdijo, da snuje enake naklepe Sovjetska zveza. Zato jo je treba pritihniti ob steno, streti moralo v deželah sovjetskega bloka, polagoma vreči njihove vlade druga za drugo in jih potem nadomeščati s stariimi režimi in kralji.

To je politika Anglosaksov — in tudi če dovede do vojne, kaj zato, enkrat mora priti! Kajti brez nje se komunizma ne bo ustavilo. Pri tem pozabljajo, da so skozi vso zgodovino uničevali nova gibanja, ideje in humaniteto s terorjem, s streljanjem v obupane mase. Marsikak odpor je bil strt v krvi. Nešteto jih je že dalo žvljenje v naporih za nov red in svobodo. In v silni borbi so nastale tudi Zed. države. Niso nastale kod pada mana iz neba. Borbe je bilo treba, upora proti dinstiji, kateri se sedaj naša visoka "society" liže kot da bi bil angleški kralj še vedno tudi naš kralj, kakor je bil pred proglasom neodvisnosti, in skózi dokler niso bile njegove armade na ameriških tleh premagane.

Ako je Rusiji resnično za mir, in svet verjame da je, ker nima vzroka iskati vojno — čemu ne bi tudi na tej strani kaj storili zanj, namesto da je govore o njemu in ob enem na vse grlo naglašajo kopico naših atomskih bomb, ki jim imamo v "interesu miru" za vsak slučaj...

jo pri obnovi Evrope, igrajo v vsakem slučaju pomembno vlogo v obnovenem prizadevanju Evrope. Buletin, ki ga je izdala ECA naglašja, da n. pr. dolarji, ki jih potrošijo ameriški turisti v Franciji, pomenijo da Francija potrebuje toliko manj ameriškega kredita za nakup žita v Ameriki. Marshallov plan namreč nudi priključenim deželam določene kredite za nakup ameriškega blaga. Dolarji turistov se spremenijo v Franciji, kot drugod, v nakupno silo, s katero morejo prizadete dežele kupovati zaloge potrebščin. Drug primer koristi turističnih dolarjev v sferi Marshallovega plana nam je Anglija. Dolarji, ki so jih potrošili ameriški posetniki Anglije 1. 1948, morejo omogočiti nakup večje količine industrijskih potrebščin kot jih predvideva za prvih pet mesecev Marshallovega načrta Združeno kraljestvo samo.

Program Zed. držav je, da se nudi Američanom, ki potujejo v dežele Marshallovega plana, kolikor mogoče olajšav, ki vključujejo: prizadevanje, da se nudi kolikor mogoče več potniškega prostora na ladjah, ki vozijo po plovnih črtah severnega Atlantika; razvijte izven sezonskega potovanja; program uvedbe cenejšega potovanja v Evropo in po Evropi, kot tudi odpravo uradnih ovir potovanja po evropskih deželah. Nekateri teh ovir odstranjuje že zdaj. Britanija se je pred kratkim pridružila osmim drugim evropskim deželam, ki so odpravile vize za Američane, ki žele potovati tja na kratke obiske. Dežele, ki so poleg Anglije odpravile vize za ameriške turiste so Belgija, Italija, Danska, Norveška, Švedska, Švica, Luksemburška in Nizozemska ali Holandska. Francija, Portugalska in Irsko (Svobodna irska država) tudi nameravajo odpraviti vize za ameriške turiste v bližnji bodočnosti, t. j. preden se prične letošnja turistična sezona.

V zameno za korak Anglije, so Zed. države odpravile vizumsko pristojbino za njene turiste, toda naši konzularni uradniki v Evropi morajo še vedno pregledati prošnje in listine onih, ki žele potovati v našo deželo. Sicer pa je poglavitna težnja potovalnih olajšav, da se da priliko in spodbudo za potovanje Američanom. Zato so tudi dežele Marshallovega plana vzpostavile posebno komisijo z imenom Evropejska potovalna komisija, katera je uradno priznana od strani Evropejske ekonomske kooperacije zastopajoče 16 dežel Marshallovega načrta. Naloga te potovalne komisije je, da pospešuje turizem v deželah priključenih omenjenemu ekonomskemu planu.

Kot pravi Mr. Hoffman, utegne Evropa v bodočih štirih letih zaslužiti okrog \$2,500,000,000 od turistov iz Amerike — to se pravi, da toliko turistične obrata pričakujejo ali predvidevajo v okviru Marshallovega plana, kar bo, kot že omenjeno, znialo nakazanje ameriških kreditov, ker bodo dežele soudeležene v planu imele več lastno zasluženih dolarjev, s katerimi bodo mogle tržiti oziroma kupovati na našem trgu kar potrebujejo za obnovo in podvig svojega gospodarstva in ekonomije.

Joško Oven:

RAZGOVORI

Ni zadosti, da nam nagaja vreme, poleg sitnosti, ki jih imamo na Grškem in v Kitajski, kajti sedaj so pa še Rusi začeli s takozvano "mirovno ofenzivo". Vse je šlo tako lépo v ređu. Ambrija zapadnih sil je sedaj v procesu. Poleg nas in Kanade imamo Francijo, Anglijo, Belgijsko, Nizozemsko ter kneževino Luksemburg. Zgledalo je, da v kratkem pridobimo še junaško Italijo, Irsko, Portugalsko, Norveško in mogoče še Španijo — nakar se seveda podpiše medsebojna vojaška zveza — z Zed. državami kot finančni angelj in zalagatelj te vojaške zveze s potrebnim orožjem. Kajpada, da se ima v mislih tudi zapadni del Nemčije, katera bi dala tej zvezi tudi močno vojaško ozadje. Vse to je ne samo v načrtu, ampak je že takorekoč gotovost.

Za Zed. države bi bilo to ne samo varnostni obroč napram komunizmu, ampak bi nam dalo tisto ospredje, katero je nam kot pravilo vojaški izvedenci, potrebno v slučaju vojne z Rusijo. In ne samo to. Naoroževanje Amerike, katero se je začelo že zadnjo pomlad, je preprečilo v veliki meri ekonomsko krizo, katera se je pojavljala na zapadu. Velikanska vojna naročila letal in drugih vojnih potrebščin so ponovno odprla že deloma zapušcene tovarne za letala v Californiji in Washingtonu. Trgovci z orožjem se kar tepejo za naročila. Torej kakaj govoriti o miru in razorožitvi, ko so v večini vsi naši državniki, industrijalci in generali za oborožen mir ter za boljše in še otrejšo "mrzlo vojno".

Tak je bil torej položaj, ko smo čuli v radiu in malo pozneje čital v dnevnem časopisu o odgovoru, katerega je brzojavil maršal Stalin nekemu ameriškem častnikarskemu poročevalcu kot odgovor na njegova vprašanja. V tem odgovoru, kateri je sedaj že vsakemu znan, je povedal Stalin, da je pripravljen za medsebojni razgovor s predsednikom Trumanom. Ta brzojavka je bila zelo vladna. Pojasnil je, da bi rad prišel v Washington ali radi zdravja mu je nemogoče itd.

Naše diplomate in državnike, kateri vedno blebečejo o miru, demokraciji ter zapadni civilizaciji, je to precej iznenadilo. Sele ko je naš novi državni tajnik Dean Acheson par ur za tem povedal, da mi nimamo kaj govoriti za enkrat, ter da se dobi odgovor na taka vprašanja v zbornici Združenih narodov — so se naši fantje pri uredniških mizah ter na radiu oddahnil in nato se je boj še poostil čes: "Mi smo za mir, ali čemu govoriti o tem!"

Vprašanje ni, kdo je za mir in kdo ni za mir. Ljudstva v Evropi kot v Ameriki so za mir. Ali mir, pot postojata danes, vodi nezogibno v novo vojno. Vse atomske bombe ter vse biološke in druge smrtonosne pripravke ne preprečijo, če ne odpravimo in to čimprej — tiste vzroke, kateri so ovira medsebojnemu sporazumu. Nikdo ne trdi, da je Rusija popolnoma nedolžna. Ali priznati se mora strahovite žrtve ruskih narodov in pa strah, da se kaj takega ponovno ne izvrši. Rusija ima vzroke za tako bojazen. Krivi so tudi naši državniki, kateri so, kot pravi Freda Kirchwey v reviji "Nation", "podprli reakcijo v vseh deželah — Kitajski, Grški, vzhodni Aziji, južni Ameriki itd. Ameriška državna taktika je bila podpreti in podpirati interese tiste male skupine ljudi, kateri profitirajo v preprečenju revolucij v deželah, katere so že dolgo zrele za prevrat."

Po svetu

Kardinal Mindszenty je bil pred sodiščem. Ni ravno čedna sfera. Kardinal je priznal, da je ne samo rojalist, ampak da je spletkaril in vohunil proti sedanji madžarski republiki. Priznal je tudi, da se je udeležil gotovih razgovorov v letu 1947, ko se je pričakovalo čimprej nove vojne in da v slučaju ameriške zmage se obnove monarhije v takozvanih podonavskih državah. Priznal je tudi, da je trgoval na črni borzi. Bil je z dušo in telesom proti sedanji vladi, proti delje-

nju zemlje kmetom. Kot pontifični aristokrat je bil za fevdalno Ogrsko — če mogoče pod vladno Habsburžana.

V Rimu ter v katoliških krogih je aretiranje tega kardinala povzročilo velikansko hrupa. Ti prokleti komunisti so se spravili celo na kardinala! Sveti oče v Rimu je takoj izobčil iz svete cerkve vse tiste grešnike, kateri so se drznili položiti svoje grešne roke na tega svetega moža. Ker to ni veliko pomagalo, so skušali premakniti vse kar je bilo mogoče v oficijelnem Washingtonu, da naša ameriška vlada prepreči sodno postopanje.

Da je ta proces prinesel na dan precej nečednih stvari, kar bi vatiškanska hierarhija rada prikrila, o tem ni dvoma. Da so ti ljudje danes na prvem mestu, kateri spletkarijo in ščuvajo na novo vojno čuteč, da samo na ta način pridejo ponovno na sedlo in do izgubljene moči in to še posebno v vzhodni Evropi, ve že vsak politični diletant. In prav je, da se jih razgali.

Naše delo

Jugoslovensko hranilno in posojilno društvo praznuje letos svoj tridesetletni jubilej. Ta naša čikaška ustanova je zares pravo delavsko podjetje, katero se je dvignilo v zadnjih dvanajstih letih od \$300,000 do zares velike vsote — \$2,738,000, kar je čudno število, če se pomisli, da so delničarji v večini samo delavci. Da ni bilo delo vedno lahko in ugodno, še posebno v letih, katera so sledila veliki depresiji, je umljivo. Ali s paznim gospodarstvom si je društvo pridobilo ugled in je danes ono izmed prvih sličnih jugoslovenskih ustanov. Letna delničarska seja bo 26. februarja v Lawndale Masonic Temple, 2300 So. Millard Ave. Ker bo to tudi jubilejna proslava, so vabljeni vsi delničarji.

Proletarec

Vsota pet tisoč dolarjev je sporačena. Jaz slučajno ne sprejam k črnogledim pesimistom, ali vse eno sem trnel nekaj bojazni, da kvota ne bo dosežena. Kampanja s tem še ni zaključena, kajti delavski listi podpora vedno potrebujejo. V letu, katero se je šele začelo, nas čaka še veliko dela.

"Stalin je videti zelo zdrav"

Ameriški ambasador Walter Bedell Smith, ki se je nedavno vrnil iz Moskve v Washington, je reporterjem dejal, da ko je zadnjič videl Stalina, bilo je lanskega septembra, je izgledal zdrav in krepak.

Smith se ne bo več vrnil v Moskvo in je resigniral.

Deweyjev proračun

Governer Dewey je legislaturi države New York predložil proračun za bodoče fiskalno leto, ki se prične 1. junija. Lani je znašal \$812,000,000, sedaj pa zahteva kakih \$100,000,000 več.

Tole mi ne gre v glavo?



Statističarji trdijo, da so se živila pri trgovcih na debelo v enem letu pocenila 17.6 odstotkov in 20.1 odstotkov od lanskega 13. julija, ko so bile cene najvišje. Kako to, da se ta znižanja cen nič ne poznajo v prodajalnih na drobno in v restavracijah, to mi nikakor ne gre v glavo! Ako sedaj blago po 17.6 odstotkov ceneje kupujemo, čemu ne bi prodajali ceneje tudi odjemalcem — to biad vedel!

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)
Surovih manir je, domišljav.
"Ali ni pesnik?"
"Se tega bi se manjkalo! Kritičnik, člankar, ali kaj že —"
"Rožman ga hvali, sem slišala."
"To je prav Rožmanu podobno. Danes tako, jutri drugače."
Zofija je leže pila svoj čaj in vmes kramljala s Smonom o vsakdanjosti.

"Blagor vam," je rekla, "na počitnice greste. Po svetu — Ne veste, kaj bi dala, če bi mogla kam od tod. Tam človeka vedno čaka kakšno presenečenje. Tu pa samo trohni. Zares, zdi se mi, da kar trohni. Ali je drugod tudi tako strašno? Kaj ne, da ni?"

"Na vasi je povsod enako," je odvrnil in se nasmehnil. "A v mestu, seveda, tam je drugače, bolj veselo."
Ko se je odpravljala, je Korenu mimogrede stisnil v roko nekaj denarja.

"Hotel sem več, pa je božič pred durmi. Po novem letu, ko si malo opomorejo, bom spet poskusil."

Zofija ni hotela videti njegove kretnje z denarjem.
Toda ko je odhajal, je vstala. Dala mu je roko in Smon ji jo je dvorljivo poljubil in je pustila, da je za čas obležala v njegovih. Njene velike oči so se mu nasmehle, sicer trudno, pa vendar opojno, kar mu ni ušlo.

"Obiščite naju spet," je rekla toplo. "Vi ste najin edini prijatelj. Ne pozabite na naju, sicer se zadušiva v tej megli Svetega Ivana. Tako strašno in obupno je tu. Rajši bi živela na severnem tečaju, mi verjamete?"

"Da, lepše bi bilo," je pritrtil.

Stisnila mu je roko.
Njega pa je obšlo, da bi jo pritegnil k sebi ter jo ukradel temu stariškavemu, propadajočemu človeku, ki je bil tako beden v svojem beračenju, ki pa si je vendar znal privzeti nase tako lepo mlado, tako življenja željno in tudi življenja polno žensko.

In ko je bil Smon zunaj, ko je šel prek vrto, si je dejal tiho, a odločno:
"Pa mu jo bom tudi vzela..."

Zapuščena hiša

Hiša, v kateri sta stanovala Klemenčeva, je bila Sušnikova. Bila je največja hiša pri Svetem Ivanu. Stojela ob "pürgi", je zaslajala skoraj polovico velikega prostora in je imela na cestno stran vsega šestnajst oken. Na sredi poslopja s ceste so bile velike duri, ki pa so bile po navadi zaklenjene. Tudi vsa okna razen dveh v sredini so bila kakor jedli in pili; en sod ga bo šlo kot biksi! Vi se z našo gospo ne morete primerjati," se je smejal Miha. "Zadnjič sem vam ga dal liter, pa ga še zdaj imate. Če bi vi videli njo, bi rekli, da je od hudiča! Iz krigla ga pije, iz tridecinskega, pa tudi eks, če treba. Od hudiča je, no!" Njegov obraz je ves sijal ob tem pripovedovanju.

"Miha, Miha," je rekla Giza, "zdi se mi, da vam tako popivane ugaja!"
"Kaj bi mi ugajalo!" je odvrnil Miha. "In rečem vam, da za babo tako popivanje ni. Saj ga tudi moja spi je tri deci, celo pol litra, če je že treba. Ta pa nima dna, ga nima, vam rečem. — Jaz sam... kaj pa čem, ko me pa silijo! Saj bi rajši, da bi mi dali v denarju. Ali za denar niso, ne niso. Nekaj časa ga pijem z njimi, potem pa v mislih rečem 'zbogom' in me že ni. Toda ona imata posebno veselje, če ga vsi pijejo..."

"No, je že posebna ženska," je menila Giza.
"Saj jo boste spoznali, ker bosta zdaj tu štirinajst dni. Za vasa gusto ne bo," je rekel in majal z glavom. "Darežljiva je, to pač, ali čista pa ni, čista. Saj tu moja ni v svili in jo večih moram kar nagnati, da se malo osnaži, ampak tale... Tako vam rečem: baba naj bo baba, ali pa nič. In prvo, kar zahtevamo od nje je, da bodi čista. Pa ne samo krila, ampak tudi srajca. Od bab tako čudno zaudarja, če spodaj niso čiste..."

Giza se je nasmehnila temu Mihovemu modrovanju. Nato je rekla: "Slišala sem, da je bil on včasih malo na nemško stran?"
"Freilich," je pritrtil Miha.
"Oha, ne samo on. Kadar sta sama, jo najrajši po nemško usekata. Jugoslavije ne marata."
"Pa vi, Miha, sem slišala, da ste tudi malo bolj na nemško plat, ne?"

Miha je zardel, a se kljub temu nasmehnil. "Kdo pa vam je to rekel?"
"No, mislite, da pri Svetem Ivanu ni mogoče kaj hitro vse izvedeti?"
"Hitro vohate, dober nos imate," je dejal Miha veselo. "Pa stvar ni taka. Gospa, jaz sem za revolucijo, vam to lahko povem. Za revolucijo sem, pa naj pride od koder hoče, pa četudi od samega papeža, da tako rečem. Veste, da le enkrat pometemo s farji in gospod!"

"V zmoti ste, Miha," je dejala Giza. "Vam bo že Matija povedal. Revolucija ima lahko več obrazov, celo taka je mogoča, ki jo gospodje napravijo proti nam."
"Ne razumite me napačno, gospa," je dejal zdaj resneje. Glejte, moj fant je v Zagrebu. Zdjaj mu je osemnajst let, a je že dvakrat sedel. Ves je od hudiča! Pošilja mi vsega vruga. Beri, mi piše, da se kaj naučiš. Sakramentski fant, še ob glavo bo." Miha se je sproščeno smejal iz radosti nad svojim sinom. "Ali jaz mislim glede revolucije tako: nam je treba razvezati roke, pa naj nam jih razveže, kdor že bodi. Naprej bomo že mi vodili stvar po svoje!"

"Miha," je rekla Giza, "pazite, da vas take misli ne zanesejo predaleč! Gospodje, Miha, se med sabo vedno lahko sporazumejo. Vedite, da jim še na misel ne pride, da bi jim ukazoval kak Miha Kuhar, oni pa naj bi delali! Nasprotno je res: Miha Kuhar naj dela, ne Sušnik ali Zadržavec!"
"Prav imate gospa," je dejal Miha. "Ampak kar tako nas ne bodo!"
Naslednjega dne je Giza odšla, božič je bil pred durmi. Miha Kuhar pa se je lotil čiščenja vse velike hiše. Predvsem seveda spalnice, potem pa še ene sobe, obednice ali sprejemnice, kjer so se zbirali ljudje in kjer se je uganjalo tisto popivanje, ki ga je bil Miha omenil Gizi. Res je bilo, kar je bil Miha rekel o Mici Sušnikovi in njeni čistosti: težko je bilo najti bolj zankrno žensko. Toda v nasprotju z njo je bil gospod sodnik Konrad Sušnik človek, ki je ljubil, vsaj na sebi tako čistoto, ki je bila skoraj že boleznij podobna. Ta čistota je bila predvsem v njegovem perilu, v obleki sami že ne toliko. Tako si je srajce preoblačil vsak dan, ovratnike pre-

lali kakor jedli in pili; en sod ga bo šlo kot biksi! Vi se z našo gospo ne morete primerjati," se je smejal Miha. "Zadnjič sem vam ga dal liter, pa ga še zdaj imate. Če bi vi videli njo, bi rekli, da je od hudiča! Iz krigla ga pije, iz tridecinskega, pa tudi eks, če treba. Od hudiča je, no!" Njegov obraz je ves sijal ob tem pripovedovanju.

"Miha, Miha," je rekla Giza, "zdi se mi, da vam tako popivane ugaja!"
"Kaj bi mi ugajalo!" je odvrnil Miha. "In rečem vam, da za babo tako popivanje ni. Saj ga tudi moja spi je tri deci, celo pol litra, če je že treba. Ta pa nima dna, ga nima, vam rečem. — Jaz sam... kaj pa čem, ko me pa silijo! Saj bi rajši, da bi mi dali v denarju. Ali za denar niso, ne niso. Nekaj časa ga pijem z njimi, potem pa v mislih rečem 'zbogom' in me že ni. Toda ona imata posebno veselje, če ga vsi pijejo..."

"No, je že posebna ženska," je menila Giza.
"Saj jo boste spoznali, ker bosta zdaj tu štirinajst dni. Za vasa gusto ne bo," je rekel in majal z glavom. "Darežljiva je, to pač, ali čista pa ni, čista. Saj tu moja ni v svili in jo večih moram kar nagnati, da se malo osnaži, ampak tale... Tako vam rečem: baba naj bo baba, ali pa nič. In prvo, kar zahtevamo od nje je, da bodi čista. Pa ne samo krila, ampak tudi srajca. Od bab tako čudno zaudarja, če spodaj niso čiste..."

Giza se je nasmehnila temu Mihovemu modrovanju. Nato je rekla: "Slišala sem, da je bil on včasih malo na nemško stran?"
"Freilich," je pritrtil Miha.
"Oha, ne samo on. Kadar sta sama, jo najrajši po nemško usekata. Jugoslavije ne marata."
"Pa vi, Miha, sem slišala, da ste tudi malo bolj na nemško plat, ne?"

Miha je zardel, a se kljub temu nasmehnil. "Kdo pa vam je to rekel?"
"No, mislite, da pri Svetem Ivanu ni mogoče kaj hitro vse izvedeti?"
"Hitro vohate, dober nos imate," je dejal Miha veselo. "Pa stvar ni taka. Gospa, jaz sem za revolucijo, vam to lahko povem. Za revolucijo sem, pa naj pride od koder hoče, pa četudi od samega papeža, da tako rečem. Veste, da le enkrat pometemo s farji in gospod!"

"V zmoti ste, Miha," je dejala Giza. "Vam bo že Matija povedal. Revolucija ima lahko več obrazov, celo taka je mogoča, ki jo gospodje napravijo proti nam."
"Ne razumite me napačno, gospa," je dejal zdaj resneje. Glejte, moj fant je v Zagrebu. Zdjaj mu je osemnajst let, a je že dvakrat sedel. Ves je od hudiča! Pošilja mi vsega vruga. Beri, mi piše, da se kaj naučiš. Sakramentski fant, še ob glavo bo." Miha se je sproščeno smejal iz radosti nad svojim sinom. "Ali jaz mislim glede revolucije tako: nam je treba razvezati roke, pa naj nam jih razveže, kdor že bodi. Naprej bomo že mi vodili stvar po svoje!"

"Miha," je rekla Giza, "pazite, da vas take misli ne zanesejo predaleč! Gospodje, Miha, se med sabo vedno lahko sporazumejo. Vedite, da jim še na misel ne pride, da bi jim ukazoval kak Miha Kuhar, oni pa naj bi delali! Nasprotno je res: Miha Kuhar naj dela, ne Sušnik ali Zadržavec!"
"Prav imate gospa," je dejal Miha. "Ampak kar tako nas ne bodo!"
Naslednjega dne je Giza odšla, božič je bil pred durmi. Miha Kuhar pa se je lotil čiščenja vse velike hiše. Predvsem seveda spalnice, potem pa še ene sobe, obednice ali sprejemnice, kjer so se zbirali ljudje in kjer se je uganjalo tisto popivanje, ki ga je bil Miha omenil Gizi. Res je bilo, kar je bil Miha rekel o Mici Sušnikovi in njeni čistosti: težko je bilo najti bolj zankrno žensko. Toda v nasprotju z njo je bil gospod sodnik Konrad Sušnik človek, ki je ljubil, vsaj na sebi tako čistoto, ki je bila skoraj že boleznij podobna. Ta čistota je bila predvsem v njegovem perilu, v obleki sami že ne toliko. Tako si je srajce preoblačil vsak dan, ovratnike pre-

lali kakor jedli in pili; en sod ga bo šlo kot biksi! Vi se z našo gospo ne morete primerjati," se je smejal Miha. "Zadnjič sem vam ga dal liter, pa ga še zdaj imate. Če bi vi videli njo, bi rekli, da je od hudiča! Iz krigla ga pije, iz tridecinskega, pa tudi eks, če treba. Od hudiča je, no!" Njegov obraz je ves sijal ob tem pripovedovanju.

"Miha, Miha," je rekla Giza, "zdi se mi, da vam tako popivane ugaja!"
"Kaj bi mi ugajalo!" je odvrnil Miha. "In rečem vam, da za babo tako popivanje ni. Saj ga tudi moja spi je tri deci, celo pol litra, če je že treba. Ta pa nima dna, ga nima, vam rečem. — Jaz sam... kaj pa čem, ko me pa silijo! Saj bi rajši, da bi mi dali v denarju. Ali za denar niso, ne niso. Nekaj časa ga pijem z njimi, potem pa v mislih rečem 'zbogom' in me že ni. Toda ona imata posebno veselje, če ga vsi pijejo..."

"No, je že posebna ženska," je menila Giza.
"Saj jo boste spoznali, ker bosta zdaj tu štirinajst dni. Za vasa gusto ne bo," je rekel in majal z glavom. "Darežljiva je, to pač, ali čista pa ni, čista. Saj tu moja ni v svili in jo večih moram kar nagnati, da se malo osnaži, ampak tale... Tako vam rečem: baba naj bo baba, ali pa nič. In prvo, kar zahtevamo od nje je, da bodi čista. Pa ne samo krila, ampak tudi srajca. Od bab tako čudno zaudarja, če spodaj niso čiste..."

Giza se je nasmehnila temu Mihovemu modrovanju. Nato je rekla: "Slišala sem, da je bil on včasih malo na nemško stran?"
"Freilich," je pritrtil Miha.
"Oha, ne samo on. Kadar sta sama, jo najrajši po nemško usekata. Jugoslavije ne marata."
"Pa vi, Miha, sem slišala, da ste tudi malo bolj na nemško plat, ne?"

Miha je zardel, a se kljub temu nasmehnil. "Kdo pa vam je to rekel?"
"No, mislite, da pri Svetem Ivanu ni mogoče kaj hitro vse izvedeti?"
"Hitro vohate, dober nos imate," je dejal Miha veselo. "Pa stvar ni taka. Gospa, jaz sem za revolucijo, vam to lahko povem. Za revolucijo sem, pa naj pride od koder hoče, pa četudi od samega papeža, da tako rečem. Veste, da le enkrat pometemo s farji in gospod!"

"V zmoti ste, Miha," je dejala Giza. "Vam bo že Matija povedal. Revolucija ima lahko več obrazov, celo taka je mogoča, ki jo gospodje napravijo proti nam."
"Ne razumite me napačno, gospa," je dejal zdaj resneje. Glejte, moj fant je v Zagrebu. Zdjaj mu je osemnajst let, a je že dvakrat sedel. Ves je od hudiča! Pošilja mi vsega vruga. Beri, mi piše, da se kaj naučiš. Sakramentski fant, še ob glavo bo." Miha se je sproščeno smejal iz radosti nad svojim sinom. "Ali jaz mislim glede revolucije tako: nam je treba razvezati roke, pa naj nam jih razveže, kdor že bodi. Naprej bomo že mi vodili stvar po svoje!"

"Miha," je rekla Giza, "pazite, da vas take misli ne zanesejo predaleč! Gospodje, Miha, se med sabo vedno lahko sporazumejo. Vedite, da jim še na misel ne pride, da bi jim ukazoval kak Miha Kuhar, oni pa naj bi delali! Nasprotno je res: Miha Kuhar naj dela, ne Sušnik ali Zadržavec!"
"Prav imate gospa," je dejal Miha. "Ampak kar tako nas ne bodo!"
Naslednjega dne je Giza odšla, božič je bil pred durmi. Miha Kuhar pa se je lotil čiščenja vse velike hiše. Predvsem seveda spalnice, potem pa še ene sobe, obednice ali sprejemnice, kjer so se zbirali ljudje in kjer se je uganjalo tisto popivanje, ki ga je bil Miha omenil Gizi. Res je bilo, kar je bil Miha rekel o Mici Sušnikovi in njeni čistosti: težko je bilo najti bolj zankrno žensko. Toda v nasprotju z njo je bil gospod sodnik Konrad Sušnik človek, ki je ljubil, vsaj na sebi tako čistoto, ki je bila skoraj že boleznij podobna. Ta čistota je bila predvsem v njegovem perilu, v obleki sami že ne toliko. Tako si je srajce preoblačil vsak dan, ovratnike pre-

lali kakor jedli in pili; en sod ga bo šlo kot biksi! Vi se z našo gospo ne morete primerjati," se je smejal Miha. "Zadnjič sem vam ga dal liter, pa ga še zdaj imate. Če bi vi videli njo, bi rekli, da je od hudiča! Iz krigla ga pije, iz tridecinskega, pa tudi eks, če treba. Od hudiča je, no!" Njegov obraz je ves sijal ob tem pripovedovanju.

"Miha, Miha," je rekla Giza, "zdi se mi, da vam tako popivane ugaja!"
"Kaj bi mi ugajalo!" je odvrnil Miha. "In rečem vam, da za babo tako popivanje ni. Saj ga tudi moja spi je tri deci, celo pol litra, če je že treba. Ta pa nima dna, ga nima, vam rečem. — Jaz sam... kaj pa čem, ko me pa silijo! Saj bi rajši, da bi mi dali v denarju. Ali za denar niso, ne niso. Nekaj časa ga pijem z njimi, potem pa v mislih rečem 'zbogom' in me že ni. Toda ona imata posebno veselje, če ga vsi pijejo..."

"No, je že posebna ženska," je menila Giza.
"Saj jo boste spoznali, ker bosta zdaj tu štirinajst dni. Za vasa gusto ne bo," je rekel in majal z glavom. "Darežljiva je, to pač, ali čista pa ni, čista. Saj tu moja ni v svili in jo večih moram kar nagnati, da se malo osnaži, ampak tale... Tako vam rečem: baba naj bo baba, ali pa nič. In prvo, kar zahtevamo od nje je, da bodi čista. Pa ne samo krila, ampak tudi srajca. Od bab tako čudno zaudarja, če spodaj niso čiste..."

Giza se je nasmehnila temu Mihovemu modrovanju. Nato je rekla: "Slišala sem, da je bil on včasih malo na nemško stran?"
"Freilich," je pritrtil Miha.
"Oha, ne samo on. Kadar sta sama, jo najrajši po nemško usekata. Jugoslavije ne marata."
"Pa vi, Miha, sem slišala, da ste tudi malo bolj na nemško plat, ne?"

lali kakor jedli in pili; en sod ga bo šlo kot biksi! Vi se z našo gospo ne morete primerjati," se je smejal Miha. "Zadnjič sem vam ga dal liter, pa ga še zdaj imate. Če bi vi videli njo, bi rekli, da je od hudiča! Iz krigla ga pije, iz tridecinskega, pa tudi eks, če treba. Od hudiča je, no!" Njegov obraz je ves sijal ob tem pripovedovanju.

"Miha, Miha," je rekla Giza, "zdi se mi, da vam tako popivane ugaja!"
"Kaj bi mi ugajalo!" je odvrnil Miha. "In rečem vam, da za babo tako popivanje ni. Saj ga tudi moja spi je tri deci, celo pol litra, če je že treba. Ta pa nima dna, ga nima, vam rečem. — Jaz sam... kaj pa čem, ko me pa silijo! Saj bi rajši, da bi mi dali v denarju. Ali za denar niso, ne niso. Nekaj časa ga pijem z njimi, potem pa v mislih rečem 'zbogom' in me že ni. Toda ona imata posebno veselje, če ga vsi pijejo..."

"No, je že posebna ženska," je menila Giza.
"Saj jo boste spoznali, ker bosta zdaj tu štirinajst dni. Za vasa gusto ne bo," je rekel in majal z glavom. "Darežljiva je, to pač, ali čista pa ni, čista. Saj tu moja ni v svili in jo večih moram kar nagnati, da se malo osnaži, ampak tale... Tako vam rečem: baba naj bo baba, ali pa nič. In prvo, kar zahtevamo od nje je, da bodi čista. Pa ne samo krila, ampak tudi srajca. Od bab tako čudno zaudarja, če spodaj niso čiste..."

Giza se je nasmehnila temu Mihovemu modrovanju. Nato je rekla: "Slišala sem, da je bil on včasih malo na nemško stran?"
"Freilich," je pritrtil Miha.
"Oha, ne samo on. Kadar sta sama, jo najrajši po nemško usekata. Jugoslavije ne marata."
"Pa vi, Miha, sem slišala, da ste tudi malo bolj na nemško plat, ne?"

Miha je zardel, a se kljub temu nasmehnil. "Kdo pa vam je to rekel?"
"No, mislite, da pri Svetem Ivanu ni mogoče kaj hitro vse izvedeti?"
"Hitro vohate, dober nos imate," je dejal Miha veselo. "Pa stvar ni taka. Gospa, jaz sem za revolucijo, vam to lahko povem. Za revolucijo sem, pa naj pride od koder hoče, pa četudi od samega papeža, da tako rečem. Veste, da le enkrat pometemo s farji in gospod!"

"V zmoti ste, Miha," je dejala Giza. "Vam bo že Matija povedal. Revolucija ima lahko več obrazov, celo taka je mogoča, ki jo gospodje napravijo proti nam."
"Ne razumite me napačno, gospa," je dejal zdaj resneje. Glejte, moj fant je v Zagrebu. Zdjaj mu je osemnajst let, a je že dvakrat sedel. Ves je od hudiča! Pošilja mi vsega vruga. Beri, mi piše, da se kaj naučiš. Sakramentski fant, še ob glavo bo." Miha se je sproščeno smejal iz radosti nad svojim sinom. "Ali jaz mislim glede revolucije tako: nam je treba razvezati roke, pa naj nam jih razveže, kdor že bodi. Naprej bomo že mi vodili stvar po svoje!"

"Miha," je rekla Giza, "pazite, da vas take misli ne zanesejo predaleč! Gospodje, Miha, se med sabo vedno lahko sporazumejo. Vedite, da jim še na misel ne pride, da bi jim ukazoval kak Miha Kuhar, oni pa naj bi delali! Nasprotno je res: Miha Kuhar naj dela, ne Sušnik ali Zadržavec!"
"Prav imate gospa," je dejal Miha. "Ampak kar tako nas ne bodo!"
Naslednjega dne je Giza odšla, božič je bil pred durmi. Miha Kuhar pa se je lotil čiščenja vse velike hiše. Predvsem seveda spalnice, potem pa še ene sobe, obednice ali sprejemnice, kjer so se zbirali ljudje in kjer se je uganjalo tisto popivanje, ki ga je bil Miha omenil Gizi. Res je bilo, kar je bil Miha rekel o Mici Sušnikovi in njeni čistosti: težko je bilo najti bolj zankrno žensko. Toda v nasprotju z njo je bil gospod sodnik Konrad Sušnik človek, ki je ljubil, vsaj na sebi tako čistoto, ki je bila skoraj že boleznij podobna. Ta čistota je bila predvsem v njegovem perilu, v obleki sami že ne toliko. Tako si je srajce preoblačil vsak dan, ovratnike pre-

lali kakor jedli in pili; en sod ga bo šlo kot biksi! Vi se z našo gospo ne morete primerjati," se je smejal Miha. "Zadnjič sem vam ga dal liter, pa ga še zdaj imate. Če bi vi videli njo, bi rekli, da je od hudiča! Iz krigla ga pije, iz tridecinskega, pa tudi eks, če treba. Od hudiča je, no!" Njegov obraz je ves sijal ob tem pripovedovanju.

"Miha, Miha," je rekla Giza, "zdi se mi, da vam tako popivane ugaja!"
"Kaj bi mi ugajalo!" je odvrnil Miha. "In rečem vam, da za babo tako popivanje ni. Saj ga tudi moja spi je tri deci, celo pol litra, če je že treba. Ta pa nima dna, ga nima, vam rečem. — Jaz sam... kaj pa čem, ko me pa silijo! Saj bi rajši, da bi mi dali v denarju. Ali za denar niso, ne niso. Nekaj časa ga pijem z njimi, potem pa v mislih rečem 'zbogom' in me že ni. Toda ona imata posebno veselje, če ga vsi pijejo..."

"No, je že posebna ženska," je menila Giza.
"Saj jo boste spoznali, ker bosta zdaj tu štirinajst dni. Za vasa gusto ne bo," je rekel in majal z glavom. "Darežljiva je, to pač, ali čista pa ni, čista. Saj tu moja ni v svili in jo večih moram kar nagnati, da se malo osnaži, ampak tale... Tako vam rečem: baba naj bo baba, ali pa nič. In prvo, kar zahtevamo od nje je, da bodi čista. Pa ne samo krila, ampak tudi srajca. Od bab tako čudno zaudarja, če spodaj niso čiste..."

Giza se je nasmehnila temu Mihovemu modrovanju. Nato je rekla: "Slišala sem, da je bil on včasih malo na nemško stran?"
"Freilich," je pritrtil Miha.
"Oha, ne samo on. Kadar sta sama, jo najrajši po nemško usekata. Jugoslavije ne marata."
"Pa vi, Miha, sem slišala, da ste tudi malo bolj na nemško plat, ne?"

Miha je zardel, a se kljub temu nasmehnil. "Kdo pa vam je to rekel?"
"No, mislite, da pri Svetem Ivanu ni mogoče kaj hitro vse izvedeti?"
"Hitro vohate, dober nos imate," je dejal Miha veselo. "Pa stvar ni taka. Gospa, jaz sem za revolucijo, vam to lahko povem. Za revolucijo sem, pa naj pride od koder hoče, pa četudi od samega papeža, da tako rečem. Veste, da le enkrat pometemo s farji in gospod!"

"V zmoti ste, Miha," je dejala Giza. "Vam bo že Matija povedal. Revolucija ima lahko več obrazov, celo taka je mogoča, ki jo gospodje napravijo proti nam."
"Ne razumite me napačno, gospa," je dejal zdaj resneje. Glejte, moj fant je v Zagrebu. Zdjaj mu je osemnajst let, a je že dvakrat sedel. Ves je od hudiča! Pošilja mi vsega vruga. Beri, mi piše, da se kaj naučiš. Sakramentski fant, še ob glavo bo." Miha se je sproščeno smejal iz radosti nad svojim sinom. "Ali jaz mislim glede revolucije tako: nam je treba razvezati roke, pa naj nam jih razveže, kdor že bodi. Naprej bomo že mi vodili stvar po svoje!"

"Miha," je rekla Giza, "pazite, da vas take misli ne zanesejo predaleč! Gospodje, Miha, se med sabo vedno lahko sporazumejo. Vedite, da jim še na misel ne pride, da bi jim ukazoval kak Miha Kuhar, oni pa naj bi delali! Nasprotno je res: Miha Kuhar naj dela, ne Sušnik ali Zadržavec!"
"Prav imate gospa," je dejal Miha. "Ampak kar tako nas ne bodo!"
Naslednjega dne je Giza odšla, božič je bil pred durmi. Miha Kuhar pa se je lotil čiščenja vse velike hiše. Predvsem seveda spalnice, potem pa še ene sobe, obednice ali sprejemnice, kjer so se zbirali ljudje in kjer se je uganjalo tisto popivanje, ki ga je bil Miha omenil Gizi. Res je bilo, kar je bil Miha rekel o Mici Sušnikovi in njeni čistosti: težko je bilo najti bolj zankrno žensko. Toda v nasprotju z njo je bil gospod sodnik Konrad Sušnik človek, ki je ljubil, vsaj na sebi tako čistoto, ki je bila skoraj že boleznij podobna. Ta čistota je bila predvsem v njegovem perilu, v obleki sami že ne toliko. Tako si je srajce preoblačil vsak dan, ovratnike pre-

lali kakor jedli in pili; en sod ga bo šlo kot biksi! Vi se z našo gospo ne morete primerjati," se je smejal Miha. "Zadnjič sem vam ga dal liter, pa ga še zdaj imate. Če bi vi videli njo, bi rekli, da je od hudiča! Iz krigla ga pije, iz tridecinskega, pa tudi eks, če treba. Od hudiča je, no!" Njegov obraz je ves sijal ob tem pripovedovanju.

"Miha, Miha," je rekla Giza, "zdi se mi, da vam tako popivane ugaja!"
"Kaj bi mi ugajalo!" je odvrnil Miha. "In rečem vam, da za babo tako popivanje ni. Saj ga tudi moja spi je tri deci, celo pol litra, če je že treba. Ta pa nima dna, ga nima, vam rečem. — Jaz sam... kaj pa čem, ko me pa silijo! Saj bi rajši, da bi mi dali v denarju. Ali za denar niso, ne niso. Nekaj časa ga pijem z njimi, potem pa v mislih rečem 'zbogom' in me že ni. Toda ona imata posebno veselje, če ga vsi pijejo..."

"No, je že posebna ženska," je menila Giza.
"Saj jo boste spoznali, ker bosta zdaj tu štirinajst dni. Za vasa gusto ne bo," je rekel in majal z glavom. "Darežljiva je, to pač, ali čista pa ni, čista. Saj tu moja ni v svili in jo večih moram kar nagnati, da se malo osnaži, ampak tale... Tako vam rečem: baba naj bo baba, ali pa nič. In prvo, kar zahtevamo od nje je, da bodi čista. Pa ne samo krila, ampak tudi srajca. Od bab tako čudno zaudarja, če spodaj niso čiste..."

Giza se je nasmehnila temu Mihovemu modrovanju. Nato je rekla: "Slišala sem, da je bil on včasih malo na nemško stran?"
"Freilich," je pritrtil Miha.
"Oha, ne samo on. Kadar sta sama, jo najrajši po nemško usekata. Jugoslavije ne marata."
"Pa vi, Miha, sem slišala, da ste tudi malo bolj na nemško plat, ne?"



SLIKA VIME. — V drjavah skalnatega pogorja, v Nebraski, v Kansasu in ob Pacifiku, pa tudi v Floridi in v Texasu je napravila zima letos ogromno škodo. In pokončala je več sto življenj. Na tisoče govedi, ovace, in pa srna, jelenov itd. je poginilo. Zato so začele cene spet rasti, ne da bi farmarji, ki so največ utrpeli, imeli od tega kake koristi.

menjaval kadar koli, vsaj dvakrat dnevno, praznično obleko je imel natančno zlikano in brez praška in madeža, za vsak dan pa se ni zmenil toliko. In čudno: Mica, ki zase ni znala prav nič skrbeti, je posvečala neverjetno skrb Konradovim srajcam in ovratnikom. Toda samo temu, ne pa tudi njegovi vrhnji obleki. (Dalje prihodnjic.)

IZ KANSASA

NASA POSTA: Dvakrat na dan pripelje poštni sel našo pošto iz bližnjega mesta. Tako le med deveto in deseto uro dopoldne in med drugo in tretjo uro popoldne se ustavi rdečkast avtomobil pred poštnim poslopjem. Njegova točnost je odvisna od vremena in stanja ceste. Mož važnega obraza izvele par poštinih vreč iz avta. Vrat mu ni treba odpirati, ker to uslugo mu store tisti, ki že čakajo na pošto. Na pošti pa seveda spet dobi par vreč pisem in paketov, ki gredo "na vse kraje sveta".

Dostavljanje pošte je vsakih par let nekoliko licitirana služba in dobi jo oni z najnižjo ponudbo nekaj pa seveda igra tudi "dobra zveza" in pa sposobnost in poštenost ponudnika. Uncle Sam namreč ne zaupa pošte vsaki čemu, ali pa takemu, o katerem sumi, da bi ga morda zapegljal pohlepnost posvetnega bogastva, da bi morda v svoji radovednosti utaknil nos v vrečo in če bi opazil v nji kaj prida vrednosti, da bi jo odkuril kam tja doli v oklahomske hribe.

Poštno poslopje, v velikosti majhne dvorane, kjer je bila nekoč trgovina, stisnjeno med drugo trgovsko poslopja, ima v najemu Stric Sam že veliko let. Urad poštarja je seveda "politična češplja", ki jo dobi tisti, ki spada k stranki, ki je točasno na krmilu dežele. Seveda so potrebne še druge kvalifikacije. Sedanjí poštar Jurka opravlja ta urad že precej let. Mož je belgijskega pokolenja, prijazen in se kaj dobro razume na poštno regulacijo, posebno še kar se tiče poštne zveze, tako pisemske kot pakete in inozemstvom. Navadno ima tudi pomočnika ali pomočnico.

Ker naše mestece ne zmoro posebnega pismonoša, da bi raznašal pošto od hiše do hiše, (včasih dela to kakšna nadležna babnica, seveda le z jezikom) in tako mora pač vsak sam iti po svojo pošto ali pa naročiti sosedu, da naj pogleda še v njegov poštini predal če se je kaj nabralo in naj prinese še zanj.

Ze pol ure pred prihodom pošte se prično zbirati skupaj vsi, ki pričakujejo časopis, pismo od sorodnikov, morda pismo od sina, ki dela avtomobile v Detroitu in ki večkrat priloži pismu petak. Pridejo na pošto tudi tisti, "ki že naprej vedo, da ne bo nič zanje", toda pridejo vseeno. Sploh je poštni urad najbolj priljubljen zbirališče prijateljev in znancev. Semkaj prihajajo stari majnarji na prijateljski pogovor, ker drugega dela nimajo in je vsakdanja pot na pošto za nje prepotrební dnevni sprehod. Shajajo se tukaj ženiče, ki morajo iti obenem nakupovat v trgovino, pa se da tukaj tudi prijetno kramljati s sosedo in razgaljati škandaljčke ali pa

pregrevati stare, ki se dogajajo tudi v našem mestecu. Tudi odrasla mladina se rada shaja tukaj, kjer se imata priliko videti dva, "ki se imata rada". "Grem na pošto," reče dekle materi in kdo ji bi ugovarjal. "Morda je kaj brat Johnny pisal." Zase ima vse druge muhe v glavi. Seveda brez otrok tudi ni nikjer. In ker v poštnem uradu ni mame, da bi se kregala zaradi kričanja in razgrajanja, se tukaj toliko bolj proste počutijo.

Najvažnejša pošta prihaja za nas okrog prvega v mesecu. Ta čas namreč pridejo denarne nakaznice od socialne zaščite za stare majnarje, čeki "potrebni" od okrajnega dobrodelnega urada, pokojnina veteranom španske vojne in zadnje čase še čeki od majnarske unije za nekatere majnarje in majnarske vdove. Sploh je to nekaj praznik za nas.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani.)
 ka spet zelo pohvalila, in to kar na prvi strani v prvih dveh kolonah. S sovražnikom cerkve bi vendar ne bila tako prijazna. Objavila je naslov novega lista, in dalje, da za enkrat skuša kriti stroške s prostovoljnimi prispevki. Članek zaključuje:
 Novi list posravnjamo zaradi njegovega odločnega protikomunističnega stališča, čeprav ne moremo odobravati njegovega neprilaganega raspoloženja napram katolištvu in katoliški cerkvi, in riskiramo Molokovo kolarico. Navsezadnje je njegov boj proti komunizmu tudi naš boj!"

Emrys Hughes Bevin nima posebno rad. Hughes je član delavske stranke in delavski poslanec v angleškem parlamentu. Pa je Bevin v zbornici vprašal, čemu se sedaj, ko je Izrael priznal, ne imenuje za prvega angleškega poslanca pri prvi židovski vladi sedanje dobe? Bevin se je kajne te vlade Izraela branil in je ni pa hotel priznati, dokler ga ni v to prisilila delavska proti-Bevinova skupina, ki šteje kakih sto poslancev, in toriji. Bevin je Hughesu odgovoril, da ako bi to storil, morda bi uspel. Imeniten "joke".

Slovenskim beguncem po raznih taborih v Avstriji in v Italiji ne gre dobro, čeprav jim pomaga vlada, oziroma Rdeči križ in pa posebna pomožna komisija Združenih narodov. Vsi begunci se bi radi kam izselili — najraje v Zed. države. Te jih bodo v nekaj letih vzele sem 400.000, a Slovani in Židje nimajo prednosti. Posebno revni in brez-vplivni ne. Med Slovani dobe dovoljenje za izselitev v Ameriko najlažje duhovniki in politiki, ki so med begunci zaradi svojega boja proti sedanji režimu v njihovih deželah. Oni so nekakšna celica za graditev pe-te kolone doma in v "mrzli vojni" z Rusijo in njenim blokom taki ljudje naši vladi zelo prav pridejo. Ni pa nobeni tuji vladi zato, da bi dopustila sem tudi otroke begunce, bolne in fizično šibke. Ti so večinoma ostali v taboriščih. Dajo jim oskrbo in to je vse.

Argentina ima po taboriščih svoje zastopnike, ki odbirajo za izselitev pod Peronovo vlado zdrave, dela željne ljudi. Tako je minuli mesec odšlo iz taborišča Spittal na Koroskem v Argentino 600 Slovencev. Predno so odšli, so prosili sv. Očeta za blagoslov. Škoda le, ker blagoslovi tako malo pomagajo celo tistim, ki močno verujejo vanje. Kvečjemu jim dajo nekaj tolažbe. In tolažba ne škodi, kadar si v nesreči, pa naj prihaja od papeža, cesarja ali pa navadnega človeka. Ampak še boljše je vsakdanji kruh, delo in srečno življenje. Z blagoslovi in voščili se teh stvari ne dobi, niti ne zdravja.

Peru ni zavidanja vredna de-žela. Tja je pred nekaj tedni odšlo iz Italije 177 begunskih Slovencev, dva pa v Venezuelo. Tako poroča A. D. V Peru so po-tem odšli še dve skupini Slovencev, ki sta šteli skupno 119 oseb. Torej se begunski tabori polagoma le redčijo. Domov pa vsled enega ali drugega vzroka niso hoteli, čeprav so bili pozvani in jim je bila objavljená amnestija, ako niso nič zločin-skega zagrešili. Toda kot nam pišejo iz raznih vasi, so protina-cijske in protifašistične ljudi o-vajali in sovražniku pomagali tudi z orožjem v boju proti svo-jim rojakom. Taki seveda nima-jo vzroka, da se bi vrnil.

V HBZ ne gre brez boja. "Mr-zla vojna" v nji traja že mnogo let. Ni samo "mrzla", kajti ka-dar se je treba pričrati in doka-zovati in se tudi zmerjati na so-diščin — to je že vroča vojna. Skupina odbornikov in njihovih pristašev, ki je bila na prejšnji konvenciji poražena pravi, da je zmagala nasprotna skupine bila nelegalna. Da ni imela na kon-veciji niti kvoruma itd. S stvarjo se je že veliko pečal za-parovalniški komisar države Pensylvanije, a zmagovita sku-pina pa ima v odboru zgovorne-ga, prekanega odvjetnika, Hrva-ta po rodu, — a vseeno se je stvar spet zavlekla na sodišče. Pravijo, da bo bitka zelo vroča, oziroma je že. Škoda, ker je celo v marsikateri bratski organiza-ciji tako malo bratstva!

Boj eksekutive CIO proti levitarski uniji FE

Unija delavcev v tovarnah poljedelskih strojev (Farm Equipment Workers) je pod levitarskim vodstvom. Imela je že ka-kih 80.000 članov, toda nekate-rije njene lokale (lokalne postojanke) ji je vzela unija avtnih delavcev. Eksekutiva CIO se je odločila unijo FE delavcev raz-pustiti in njene člane pa vpisati v unijo avtnih delavcev. Ker pa se voditelji unije FE nočejo po-dati, so se organizatorji unije avtnih delavcev podali direktno med delavce v tovarnah polje-delskih strojev ter agitirajo med njimi za izstop iz unije FE in za pristop v unijo avtnih delavcev. Tako se je CIO v nekaj letih ves spremenil. Bil je radikalen na industrialnem in napreden na političnem polju. Sedaj pa je eksekutiva CIO prav tako kon-servativna kakor eksekutiva AFL.

Kako to, da se po vsakih vo-litvah politikom tako muči zvi-ševati davke, dočim pred volit-vami objublajo uesti ekonomije, to ni nikakor ne gre v glavo. Predsednik Truman za-hteva štiri milijarde več davka in newyorški guvernér Dewey hoče za svojo državo kakih sto milijonov dolarjev višje.

- Pridobivajmo ma NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim poteče
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da stane isto
- Prispeljajmo v PROLETARCEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglajajte v PROLETARCU priredbe društev in druge stvari
- Naročajte slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEVE knjižarne.
- Poskrbite, da si naroče AMERIŠKI DRUŠINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojcem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsako naj stari za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

IZ UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

Peter Benedičič je dober pod-pornik Proletarca. Postal je tudi član kluba št. 1 JSZ. Ker je de-troitški klub prenehal, v njemu je bil član do razpusta. Sedanji Petrov dom je El Cajon, Calif. V minulem mesecu je prestal dve operaciji zelo uspešno in po devetih dneh je bil že doma. Upamo, da jo popolnoma okre-val.

John Korun, Cicero, je poslal naročnino in \$5 v tiskovni sklad.

Glede Koledarja je veliko pri-tožb. Joseph Korsic iz Detroita navaja vzrok vseh, ko pravi, če je pozen, ga je težko prodajati. In dodaja: "Glejte, da ga kmalu pošljete." Ob enem je poslal vsoto za tri celoletne naročnine in \$2 v tiskovni sklad.

Društvo št. 90 SNPJ je pris-pevalo v tiskovni sklad lista 05.

Prej smo omenili prestop Pe-tra Benedičiča v klub št. 1 iz že povedanega vzroka. Pred tedni smo navedli število še obstoje-čih in pa klube, ki so se v minu-lih letih razpustili. Med obstoje-čimi pa ni bil uvrščen klub št. 118 v Strabane, Pa. Ta je več kot aktiven. Kot je bilo že lani poročano, je prispeval v tiskov-ni sklad Proletarca \$50 in razne vsote že dostikrat prej. Ker te kolone ni bilo že precej časa na izpregled, smo to napako glede kluba št. 118 šele sedaj popravili in tajnica Frances Bartel naj nam to oprost.

Nekateri imajo običaj, da pla-čujejo naročnino za dve leti sku-paj. Par jih imamo, ki jo plača-jo za tri leta. Med prvimi je tudi Joseph Smerkolj, tajnik društva št. 426. Naroča tri koledarje za v stari kraj in je vprašal za ce-no. Stanejo po stari ceni, to je \$1.65. V prihodnje pa bomo mo-rali vsled podražitev cen koledar-ju zvišati.

Frank Leben, Forest City, Pa., pravi, da ljudje vprašujejo za koledar in da so se včasih imeli na decemskih sejah. Sedanji urednik Koledarja je uredil vse letnike od 1922 naprej. Takrat smo imeli sotrudnike in v tiskar-ni so znali skoro vsi postavljati slovensko. Poslednja leta pa imamo ovire in to je vzrok za-kasnitvi. Zanašamo se, da ga naročniki kmalu dobe.

Christina Nadvesnik je prošli mesec poslala za krožek Progre-sivnih Slovencev št. 15, Oglesby, Ill., vsoto \$10. Christina je taj-nica-blagajnika krožka. Pripom-nila je, da želi Proletarcu in nam v tem letu veliko uspeha.

Anton Cvetkovich, tajnik dru-štva št. 56 v Brooklyn, N. Y., je naročil koledarje in ob enem sporoča, da je dobil cirkular Prosvetne matice, na katerem jeopomba, da njegovo društvo dolguje \$24. Pravi, da je to po-mota, ker lani niso nič prispeva-li vsled suše v blagajni in je to uradu Prosvetne matice tudi sporočil februarja lanskega leta. Bila je pač pomota, ker v sezna-mu Prosvetne matice je to dru-štvo ostalo in zato je tudi sedaj prejelo cirkular. Stvar je sedaj urejena.

John Murniehu v Forest City-ju, Pa., naj bo sporočeno, da je stvar glede P. M. v redu. Dru-štvo nič ne dolguje. In ako je večina zato, da so izstopili, je nam žal, toda večina odloča in to je vse.

Mary Dernach, Renton, Wash., je poslala petak za koledar in celoletno naročnino. Pravi, da bi to storila že prej, a je bila v bolnišnici. Pismo je bilo datira-no 19. jan. Upamo, da je Mary že popolnoma okrevala.

Louis Gornick, Joliet, Ill., je obnovil naročnino. V tem mestu ni bil Proletarec še nikoli raz-širjen. Sedaj so v njemu trije naši naročniki. Nekaj let ni bilo nobenega.

Nace Ziemberger se redokdaj oglaš. Gre že v deveti križ in upa, da ga bo napomnil. Kar je eno oko pred leti izgubil, silno slabo vidi in težko čita. Pravi, da more brati samo Proletarca.

židovski predel, ki je mejil na 16. ulico, se polni z zamorci. Žid-je nimajo predskorov proti Crncem, razen kjer žive bogati Židje, pa jim prodajajo hiše in v nekaj tednih je natrpna Crn-cev. Ta novi zamorski predel je komaj kako miljo od Sloven-skega delavskega centra. Mnogi Čehi v tem okolišu se bi radi svojih hiš iznebili, ako jih bi mogli drago prodati in se prese-liti v kako novo hišo v pred-mestjih, oziroma "na deželo", ali pa v Ciceru in Berwynu "po zmerni ceni."

"ENAKOPRAVNOST" O NOvem GLASILU SLOVENSkih SOCIAL-DEMOKRATOV

"Proletarec" je novi sloven-ski list, ki pravi, da je "glasilo demokratične akcije v USA" prav na kratko omenil. Usta-novljen je bil pod to označbo za ruvarenje med naprednimi Slovenci in med člani naprednih slovenskih organizacij. "Enako-pravnost" je imela v izdaji z dne 31. januarja o njemu daljši uvodnik (uredniški članek), ki ga v informacijo našim čitate-ljem tu ponatiskujemo. Glasi se:

"V Chicagu je začel izhajati novi slovenski mesečnik. To je "Svobodna Beseda," glasilo "Odbora demokratične akcije v USA."

Novi mesečnik propagira poli-tični program, ki je bil pred petimi meseci objavljen v "Izjavi" treh desničarskih socialistov — Johna Langerholca, Ivana Moleka in Charlesa Pogorelca. To "Izjavo" je med ostalim objavila A. D. 9. septembra leta 1948 pod naslovom "Plat zvona bijejo."

V uvodnem članku "Naprej po poti demokracije!" so trije moške naznanili, da bodo "tre-bili totalitarsko bolezen med ameriški Slovenci." Pravijo, da ta bolezen "drži za vrat razne socialistično in liberalno vsmer-ene organizacije kot JSZ, SNPJ in SANS..."

V članku "Odmevi naše izjave" se trije moške "socialne de-mokracije" ukvarjajo s "totali-tarstvom na desnici." Hočejo ustvariti vtis, da so prišli v navskriž z A.D. prav radi tega "to-talitarstva na desnici." Pravijo, da je politično "Izjavo" Glas SDZ (glasilo nepolitične Sloven-ske dobrodelne zveze) "omenil simpatično" in "ponatisnil pro-gram ODA" (politični program Odbora demokratične akcije).

"Proletarec" pa je o "Izjavi" po-vedal nekaj "nesmiselno in mle-kozobo," da ni vredno odgovora. To velja tudi za "nervozno staro devico Enakopravnost."

Trije moške so iz politične de-magogije zamolčali dejstvo, da je "Izjavo" najbolj navdušeno komentirala "Ameriška Domovina". Ta je pisala:

"Socialisti in 'napredni' so dobili te dni 'izjavo in program.' "Ker je izjava zanimiva za vse Slovence v Ameriki, jo pri-občujemo. Smatramo, da je prav v korist socialistov in liberalcev, v neki meri pa tudi v korist vseh Slovencev, da so moške nasto-pili."

(V našem komentarju "Plat zvona reakcije bijejo" smo po-udarili, da jo to navdušenje A. D. za "socialiste in liberalce" zelo značilno. Takoj v začetku je razkrila, kam pes tace moli. Naše mnenje je bilo, da se je A. D. razveselila, ker so se končno našli trije moške, ki bodo sku-šali v imenu "socialne demokra-cije" rovariti proti naprednim slovenskim organizacijam v A-meriki, katerim ona sama z vse-mi svojimi inkvizicijskimi ma-hanicajami ni kos. S tem smo se podpisnikom "septemberske de-klaracije" zamislili.)

Znani sotrudnik "Ameriške Domovine", g. Ivan Jontez, je za prvo številko "spesnil" bom-bastični "Pozdrav Svobodni Be-sedi". Pravi, da so "zaslepljeni napredni voditelji" svobodno besedo in resnico "izključili iz svojega tabora in jima v obraz zaloputnili vrata svojih uredni-štev." V "pozdravu" je vse pol-no raznih alegoričnih fraz, ka-kor "temna zarota," "zaklenjen or-lov krič v sinjih višavah," "le-vovo rjovenje v obnemelo noč," "luč na zatemnellem sve-tilniku naprednega tabora," "gong resnice," "mračne gošče

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

- CALIFORNIA
 I. IZKAZ
 Los Angeles: Julia Parkel \$5.
 COLORADO
 Pueblo: Joe Hochevar \$1.25.
 ILLINOIS
 Chicago: Vinko Locniskar \$2.
 John Ivosevich 80c. Krožek Progre-sivnih Slovencev št. 9, \$50, posla-la Gloria Bohinc.
 Joliet: Rudolph Silc 50c.
 Livingston: Frank Novak \$4.
 Oglesby: Krožek Progresivnih Slovencev št. 15 \$10. Poslala Chris-tina Nadvesnik, tajnica.
 KANSAS
 Pittsburgh: John Pecar \$2.
 MONTANA
 Butte: Anton Zugel \$4.10.
 OHIO
 Cleveland: Neimenovan \$1. Jo-seph Modic \$2, Stefie Tomazic \$1. skupaj \$3. Poslal J. Krebel.
 PENNSYLVANIA
 Clairton: Joseph Smerkolj \$1.70.
 Library: Anton Kral \$2. B. Zu-pancic \$1. Skupaj \$3. Poslal Anton Zornik.
 W. Aliquippa: Frank Strubelj 50c. Geo. Smrekar \$3. Skupaj \$3.50. Poslal Geo. Smrekar.
 WASHINGTON
 Renton: Mary Dernach 50c.
 WISCONSIN
 Milwaukee: Jacob Rozic \$3.
 John Musich \$2. Skupaj \$91.85.
 DVA POPRAVKA: V prejšnjem seznamu prispevateljev iz Chicaga je bilo ime "Neimenovan", \$1. Pravi-lno bi se moralo glasilu John Ne-nen \$1. Vsoto zanj je izročil Louis Steblaj.
 Frank Fancer iz West Allisa, Wis., je lanskega novembra prispe-val v sklad za ohranitev Proletarca \$5. Vsota je bila pravilno uknjiže-na, a po pomoti prispevateljevo ime in vsota ni bila v tiskanem se-znamu. Naj nam oba oprostita.

Manhattan ima največjo telefonsko knjigo

Otok Manhattan, ki je glavni trgovski in finančni del newyorškega mesta, je dobil največjo telefonsko knjigo v svoji zgodovini. Kolikšna bi še bila, ako bi vsebovala telefonski seznam tu-di ostalih štirih okrajev newyorškega mesta! Knjiga manhattanškega okraja obsega 1.590 strani in tiskana je bila v 825.000 izvodih.

Čikaški telefonski seznam je ves v eni knjigi. Obsega 2.064 strani. Torej je večji kot manhattanški, a nad polovico manjši kot bi bila telefonska knjiga ce-loletnega newyorškega mesta.

Židje so Arabce ugnali

Arabske dežele so Egipt, Trans Jordan, Sirija, Lebanon, Irak, Saudij Arabija in Yemen. Vse so od vsega začetka nasprotovale naseljevanju Židov v Palestino, in ustanovitvi židovske države pa z orožjem v roki. Arabske dežele je pomagala obožiti Anglija, in armada Trans Jorda-na Angleži tudi vzdržujejo in vežbajo jo angleški oficirji. Pa vendar je bila tepena, enako tu-di egipčanske čete. Bile bi še bolj, da ni stopila vmes organi-zacija Združenih narodov in iz-poslovala oziroma izsilila pre-mirje.

Arabcev v omenjenih deželah je nad 30 milijonov, Židov v Pa-lestini pa okrog 700.000.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

(Konec s 1. strani)

ofenzivo za mir. Edina velesila na svetu, ki je za mir, pa četudi iz sebičnih razlogov, je Rusija. Toda čemu iz sebičnih? Mar je ona kriva, ako se narodi po svetu navdušujejo za mir? In da kolonijalna ljudstva hočejo iz sužnosti?

Zed. države obetajo ustvariti blagostanje tudi med zaostalimi ljudstvi —

Toda ali je bil naš kapital še kdaj kje investiran z namenom pomagati "zaostalim" ljudstvom? Jasno — nikdar. In tudi sedaj ne bo. In ker kapitalisti to razu-medo boljše kakor pa predsednik Truman, tirajo svojo politiko "mrzle vojne" tako, da se nekoga dne spre-meni v "vročo" vojno. Nadejajo si zmage in poteni nedogledno podaljšanje življenja kapitalizmu. Ne razumejo, da tudi ako kazalec na uri potisneš nazaj, čas gre svojo pot dalje.

Romani, povesti, črtice in Poučne in znanstvene knjige

KNJIGARNA "PROLETARCA" 2301 South Lawndale Avenue, Chicago, 23, Illinois

Pešmi, poezije, igre Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine

Table listing various books including 'Babilonska žena', 'Bog iz teme', 'Boy', 'Sele noči', 'Bilke', 'Blagajna velikega vojvode', etc.

Table listing various books including 'Pingvinski otok', 'Plat žužna', 'Pravilice in pripovedke', 'Belgrajski biser', etc.

Table listing various books including 'II. zvezek: Črtice in povesti', 'III. zvezek: Jakob Šušter', 'IV. zvezek: Knjiga za izkompletno ljubi in tuje', etc.

Table listing various books including 'Romantične duše', 'Sea Krossa nebi', 'Umestnikova trilogija', 'Znanstvene razprave, politični in gospodarsko-socialni spisi', etc.

Table listing various books including 'Zakaj bog ne ubije hudiča?', 'Zakon Biogenesije', 'Zivcevske človeku', 'RAZNO', 'KOLEDARJI', etc.

bil v stikih z Otonom Habsburškim, v namenu, da se bi obnavilo monarhijo in bi on (Oto) postal ogrski kralj. Priznal je, da je bil v zvezi z newyorškim kardinalom Spellmanom, ki mu je pošiljal čeke v dolarjih, menjal pa jih je na črni borzi ter s tem goljufal državno blaginjo.

HERE IS A LIST OF THE BOOKS YOU CAN GET NOW THROUGH THE GREATEST BOOK SALE IN RECENT TIMES, LOOK IT OVER

Table listing various books including 'American Outpost', 'America's Way Out', 'Ancient Society', 'Between Two Worlds', 'Cry for Justice', etc.

Table listing various books including 'Sesuti stolp', 'Sondaje in druge novele', 'Sirene tuljice', 'Svečelovec', 'Staroindijske pripovedke', etc.

Table listing various books including 'PESMI IN POEZIJE', 'Homorjeva blazna', 'Pesništvo, peti zbornik', 'Preproste pesmi', etc.

Table listing various books including 'Igre', 'Anfisa', 'Benediktinovec', 'Carljeva ženitev', 'Golgota', 'Goga s šerpa', 'Hrtovica', 'Kje je ljubost', 'Macbeth', 'Oliščanje', 'Slovenski pisatelji', etc.

Table listing various books including 'Svetovni ropot radi kardinala, dasi je prestopke priznal', 'Zvezza z Vatikanom', 'Razvoj socializma od stopnje do umnosti', 'Reformacija in socialni boji slovenskih kmetov', etc.

Limoni sok čisti kri, zato je priporočljivo, da ga izpijemo vsako jutro pred zajtrkom eno žličko brez sladkorja; tako si razkuzimo tudi usta in grlo. Zlasti je to koristno v času epidemije.

Dr. John J. Zavornik PHYSICIAN and SURGEON 3784 WEST 50th STREET Tel. Crawford 7-2212 OFFICE HOURS: 10:00 to 4 P. M. (Except Wed., Sat. and Sun., 9:00 to 3:00 P. M.) (Except Wed., Sat. and Sun., 10:00 to 12:00 P. M.)

Churches and Charitable Groups Conspire to "Evade Taxes"

IF WAR COMES, HERE IS WHAT YOU'RE IN FOR:

Some idea of what the American people are in for on the "home front" in case of another war was revealed this week by Edward V. Hickey, a spokesman for the National Security Resources Board.

The "N.S.R.B." comprised of high government and industrial officials, was created by the "military merger" act of 1947, and since then has been busy behind the scenes preparing "war mobilization" plans.

According to Hickey, these plans include:

"Employment controls," which means something like the "labor draft" which Big Business tried to put through Congress during the last war.

In addition, there will be "wage stabilization"—a tight lid on workers' pay.

"Exemption from the anti-trust laws." Big Business will be free to rob Uncle Sam and the American people.

Every time the anti-trust laws begin to show signs of working, some "national emergency" comes along and they are officially abolished "for the duration." This is the first time, however, that "suspension" of the anti-trust laws was proposed before the "emergency" arrived.—Labor.

**FREE BOOKS! WITH
EVERY BOOK ORDER
RECEIVED. YOU
CAN'T AFFORD TO
MISS THIS OFFER**
(See Page 5)

HEALTH PROGRAM WOULD REVEAL MANY "SHOCKING" FACTS IN THIS COUNTRY

Private Profit Economy Places Country In Downgrade Military Economy

That the capitalist private-profit economy has placed the world's richest nation on a historically down-grade military economy, with an increasing number of workers depending upon the waste of war production and diplomatic maneuvering is the lesson in the leading article in last Sunday's New York "Times."

Admitting that unemployment rolls have risen in many parts of the country, the "Times" story notes that there has been a rise in employment in "such major centers as Pittsburgh, Birmingham and New Orleans."

The geography of the economic trend is interesting, since it reveals that those industries most closely connected with the heavy war industries are in need of human labor while those which cater to the normal needs of the American people are adding to the number of workers who are seeking unemployment relief.

The trend toward a war economy which adds nothing that is of real value to consumers is frankly admitted. Says the "Times":

"The beneficial effects of the rearmament program on employment in aircraft, shipbuilding and other industries are just beginning to be felt in most areas, and officials are confident that defense orders and the European Recovery Program will create tens of thousands of new jobs by spring."

The point that most workers will not take into account is that the military spending, which is expected to give impetus to other business, is done by tax dollars paid by people who never see or personally benefit from the armament

To what extent are American church and charitable organizations parties to a conspiracy to evade the payment of city, county, state and federal taxes? Of late years, private corporations have deeded a wide variety of property, including stores, plants, factories, and office buildings, to religious and charitable trusts, and have then taken back long-term leases for rentals less than the amount of the taxes previously paid. In this manner, an ever-lengthening list of valuable properties has been taken off the tax rolls in community after community. With every increase in tax rates, of course, the charitable impulse of the American business man is noticeably quickened. According to a recent report of the Interstate Association of Public Land Counties, this type of tax evasion has now been carried a step farther, with religious organizations buying hotels, saw mills, orchards, farms, ranches, and manufacturing plants, and using the tax-exemption privilege as a means of developing important revenues. It is, to be sure, difficult to define the point at which legitimate tax exemption ends and the abuse of the privilege begins, but several states are already undertaking this delicate task. Forrest Cooper, counsel for the Interstate Association, has suggested that the taxation of a property should be based, not on ownership, but on the use to which it is put. If a religious organization buys a business or accepts title to a plant and then operates it in competition with private tax-paying concerns, it is difficult to defend the claim for tax-exemption. Legislation aimed at preventing such abuses will be presented to the current session of the Oregon legislature, and other states are considering similar measures.

A 95-year-old woman has her eyes examined by an oculist. Under the new British National Health Service system, she is about to get the first pair of spectacles which fit her eyes.

She tells the oculist that, in the long years past, she has had three pairs of spectacles—all left her by friends who died. They were the only kind she could afford.

In its first year, the British service is furnishing real glasses, for the first time, to about four million people who have been trying to see through spectacles they bought at "five and ten" stores.

British dentists are almost overwhelmed by people who could not afford to get their teeth fixed before.

The new health service system "has also revealed, a vast amount of serious, untreated illness, especially among women whose family budgets in the past might have stretched to taking their children to a doctor, but not to getting their own ailments checked up."

Conditions in Britain and the United States, of course, are not exactly the same. If President Truman's "health insurance" program is tried here, however, it will undoubtedly reveal vast needs and shocking facts like those disclosed by the similar "health service" program in England.—Labor.

their money buys. While this kind of "prosperity" may mean more jobs it is almost certain to reduce the value of workers' earnings, create scarcities and, if carried to its logical conclusion, eventually doom all that remains of "free" enterprise.

Stalin Worries The Experts

By K. M. Landis II
It is interesting to see how worried the experts are by Stalin's offer to talk to Truman. Whether anything would come of such a talk is of course something that can't be known until it is tried. But the mere proposal sends the cold war generals into a tizzy. The columnists and commentators who are running the show seem to think they have Stalin on the run. In Europe, that is. In Asia, they aren't doing so well, and some of them are sore at the government for not giving them more to shoot with. But in Europe, they think they have Stalin backed off the map. The Berlin air-lift which worried some people has been a godsend for the Hooper ratings.

Our commentators are willing to talk along this line if it takes another summer, and they aren't too anxious for any compromise.

What they want to do is to get tougher and tougher, and fortify all Western Europe with their clipped accents and American military supplies. Then Stalin, watch out!

It must be admitted that these strategists have the support of high officials in the State Department.

This was apparent at the UN sessions in Paris last fall when Assembly President Herbert Evatt said that the area of disagreement on Berlin had been "reduced to that between tweedledum and tweedledee."

Our delegates were very much irritated especially when Evatt and Secretary General Trygve Lie appealed over the heads of Marshall and Vishinsky directly to Truman and Stalin.

"Every day that the deadlock over Berlin continues," they said, "the threat to the peace and security of all nations continues undiminished." The work of the Assembly and of the United Nations as a whole in every field of endeavor is being delayed and undermined.

At that time when rumors of a Truman-Stalin meeting leaked out, Secretary Marshall issued a warning against "dangerous Russian peace propaganda" which he said was "designed to weaken the position of the United States."

HOW COULD peace propaganda weaken the position of the United States?

It was feared that peace talks with Russia might interfere with our plans to rearm Western Europe. Even then Defense Secretary Forrestal was in Europe to confer with Field Marshal Montgomery.

Now again Stalin is suspected of trying to block our rearmament program by talking peace and disarmament. Maybe he is. So what?

Would it be such a great catastrophe?—Chicago Sun-Times.

War Babies Jam Schools

A "wave of war babies" will sweep into American schools a half-million more "first-graders" this year than last year, a National Education Association conference was told this week. The "bumper crop" from the peak war year 1943 creates an urgent need for more teachers.

"We were surrounded by natives," related the explorer. "They uttered savage cries, danced madly and beat the earth with their clubs."

"Sounds like golf," said the bored listener.

Economic Illusion
"I'm getting stronger."
"How do you know?"
"Because a few years ago I couldn't carry three dollars worth of groceries and now it is easy."

Nearsighted, Maybe
MacGuire: "I didn't see you in church last Sunday."
Hayes: "I know you didn't. I was taking up the collection."

THE MARCH OF LABOR



75,000 "SLAVE" WORKERS IN U.S.

NEW YORK—While Uncle Sam is pointing his finger at Russia and other countries which have "slave labor," he should clean his own house, says the Rev. Albert H. Herling, Unitarian minister and member of a commission which is investigating "forced labor" the world around.

Herling said that figures which only "scratch the surface" show more than 75,000 "slave" workers in the United States. They are held under "peonage," which is an old and still not entirely solved problem in this country.

U. S. HAS TARGETS PICKED IN RUSSIA

A severe warning to Russian rulers that the U. S. could cripple their entire nation and kill and maim, in a few raids, a huge share of the population of her cities is death in the January, 1949 "Readers Digest."

And our air force is ready at any time that Russia attacks the U. S. or some other free nation, to deliver such an annihilating blow, says the warning, written by Wm. Bradford Huie, student of air power and confidant of the U. S. Air Force Generals. Even the targets have already been picked, he claims.

The origin of all men is the same; virtue is the only nobility.—Schiller.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

MR. UNION MAN, how do you like your prospects for 1949?

Do you get jittery when you read of layoffs in consumer goods industries throughout the nation? Do you feel uneasy when uncontrolled labor economists tell you that government spending (of YOUR tax dollars) for war purposes (which is sheer waste, so far as you are concerned) is necessary to keep the capitalist private-profit economy operating? Does it worry you to learn that new machinery, now being installed in the steel industry, is increasing production 125%, with the result that fewer human workers are needed to do what workers made of iron and steel do better?

Those are ominous items. They tell you that your job is not on a firm foundation. They hint at another "bust" at some uncertain future time. To older workers they bring memories of relief offices and breadlines.

WHAT TO DO?

In his New Year's message Mr. Philip Murray, President of the great C.I.O., answered the question. "We must do everything we can to put our own house in better order," said Mr. Murray.

Mr. Murray also urged that the United States show the world that great material and moral advances can be made under political democracy and capitalism.

That sounded good. But what does it mean to you?

MR. MURRAY HAS said that Business and Labor are "partners." But you know that the "partnership" is not working out as you would like it.

You know that after three major "rounds" of wage increases you can buy less with your wages than you could before. If you have any bonds left from the war era you know that they will get you much less than the money would have bought when you earned it.

Mr. Murray sees that as well as you do. In his New Year's message he talked about it. He said: "Inflation continues to be our

most pressing domestic problem, and we must solve it soon if we are to avoid economic tragedy. The continued sapping of consumer purchasing power by outrageously high prices must cease."

WELL, ALL THAT is very interesting to us, because we are Socialists and because we agree with most of what Mr. Murray says, when he talks about results.

But we don't agree that the members of organized labor will be able to do very much about conditions merely by "setting their own house in order."

What we want to say to you is that—

Working class Americans must do something more basic than merely trying to be "partners" with business if future wage raises are to mean anything more than those of the past have meant.

We want to tell you that when big business uses wage increases as excuses to boost prices far above what those increases cost them business is acting according to the rules of what is called "free" enterprise. And we want you to understand that under capitalism "freedom" means that the employers who won the industries and the marvelous machinery with which they are equipped are free to charge all that the market will bear.

Moreover, you have seen enough to know that when business is free to hire you, free to replace you with machinery, free to take advantage of shortages caused by war production and government spending, then YOU are less than free to enjoy the abundance and security that you desire.

WE WOULD LIKE Mr. Murray, and other great leaders of American workers to tell you what we have just said instead of saying that you are your employer's "partner." For then the road to progress would be opened.

Then you would see that to end inflation, to increase your buying power, to remove ? ? ?

U. S. BILLIONS SPENT FOR DEFENSE FAIL TO MAKE AMERICA SECURE

MILITARY EXPERT SCOUTS UNIVERSAL TRAINING AS INEFFECTUAL WHILE GOVERNMENT MOVES TO DRIVE OBJECTORS INTO LINE

While the Federal Government is concerned about a few pacifists like Larry Gara, it is doing an inadequate job preparing for the nation's defense. Yet, over half the national budget, 23 to 27 billion dollars, has been earmarked for national defense and related purposes. The New York Times' military expert, Hanson W. Baldwin, calls the Truman Administration's arms budget a "pre-atomic age concept."

Instead of indicting a few pacifists for evading Selective Service, the Government would be well-advised to indict the brass hats and politicians who waste the taxpayers' money.

The President has asked for about 16 billion dollars for the armed services—the Army, Navy and Air Force. Already the top admirals of the U. S. Navy want more money for their armed service. This demand was made before the President's budget for the fiscal year July 1, 1949 to July 1, 1950 was even discussed by Congress.

To this large sum must be added \$725,000,000 for the Atomic Energy Commission, plus about \$6,700,000,000 for foreign aid programs. A projected lend-lease arms program under the North Atlantic Security Pact would cost two or three billion dollars.

If President Truman's proposed universal military training program is passed by Congress, it may cost a couple of billion dollars a year. One should disregard optimistic estimates that this program will cost considerably less. Military programs always cost more than their original estimates.

After all these military measures are approved and carried out, the United States will not have "absolute" security. Nations that have tried to make themselves impregnable have become garrison states or bankrupt. France's Maginot Line was supposed to be her defense bulwark, together with a huge conscript army, but she went down to defeat in a few weeks in 1940.

President Truman does not claim the defense measures mentioned will give us security through having military forces ready for instant action. He claims only that our armed forces will be "in a condition of relative readiness." The huge sums of money being asked are down-payments on a long-term, expanding program of military

Just Things By Clarence Zaitz

The American Legion post at Goshen, Ind., is using a duck to swell its membership rolls. No, I'm not joking; here is how it works. The duck, named Addmore, is given to a Legionnaire to keep and cherish until he gets a new member. Then he can pass it on to another Legionnaire, who in turn, must keep the duck until he signs up a new member.

Nobody wants the duck for long, so many new members are being added.

You know, I sort of thought of that stunt for increasing the circulation of PROLETAREC. But when I thought it out more clearly, I figured that the cost of living being what it is now—a-days, the people would welcome a duck to their dinner table.

SO, I GUESS that idea won't work for increasing our circulation, but honestly, if everyone of you readers would get just one subscription to our paper during this next year, everyone would be mighty happy.

☆☆☆
We have been having a lot of trouble with the kids on our balina courts here at the Center. It seems that after a heavy rain, the courts are filled with water, and then when it turns cold, it freezes into the smoothest ice imaginable.

A realistic defense program, according to Hanson W. Baldwin, should emphasize "readiness potential." He points out that universal military training will add nothing to this. Neither will the National Guard and reserves, with their once-a-week training basis, and with the appointment of many National Guard officers for political reasons rather than because of military qualifications.

Many readers will be surprised to learn that despite huge peacetime expenditures, the U. S. Army has practically no armored forces and is weak in airborne forces. The regular Army has only a third of an armored division now, compared to a wartime peak almost fifty times as great.

Baldwin does not think a seventy-group Air Force is needed, nor a Navy and Marine Corps of 527,000 officers and men. I can't see the need of a huge Navy over double the size of all our armed services in 1939.

By coordinating their purchasing and procurement, the three armed services could have several billion dollars. There are Air Force and Navy airfields and other installations near each other in many areas. Duplicating military bases and buildings could be closed, with the saving of a great deal of money.

It seems amazing that politicians and capitalists who complain about the increased cost of social security never mention the waste and inefficiency in the armed forces. The billions that could be saved through genuine unification and through not having universal military training, could be spent on increased social services—health insurance, low-cost rental housing, Federal aid to education.

A political offensive making American democracy work and raising the standard of living of backward nations would be just as effective as obsolete military preparation. The former would cost money too, but it would make friends and allies of the United States among the people of the world. Don't depend on "Comrade" Truman to fight the militarists; he has often been their friend. "The emancipation of the working class is still the task of the working class itself."
By Walter R. Storey
In the Reading Labor Advocate

SPREAD OF MONOPOLIES POINTS NEED TO PLUG HOLE IN ANTI-TRUST LAW

WASHINGTON—Because more than 2,450 independent companies have been blotted out by monopoly since 1940, the Federal Trade Commission in its 34th annual report asked Congress to plug loopholes in the anti-trust laws.

The FTC said the main need is for a law to strengthen the Clayton Anti-trust Act by preventing mergers based on acquisition of physical assets. The present law only bars mergers based on buying control of stock.

A law of the kind FTC wants was introduced in the 80th Congress by Rep. Estes Kefauver (D. Tenn.), now a Senator, and Sen. Joseph C. O'Mahoney (D. Wyo.). The Kefauver-O'Mahoney bill died in committee last year. Both Kefauver and O'Mahoney want to reintroduce their bill in the new Congress. It is likely to be a test of the present strength of the corporation lobbyists.

Of course, the little kids, who don't like to be shoved around by the bigger one across the street at the park, come over to the balina courts, when they see the nice ice.

I never took count, but I know we used to have an awful lot of the kids skating out there some times. It was sort of risky, though. Because if one of them happened to get hurt, we could get into trouble, so it became necessary to sprinkle ashes over the ice to discourage the kids from skating there.